

ÚSTAVY STÁTŮ EVROPSKÉ UNIE

Díl první

Ústavní texty Belgie, Dánska, Finska, Francie, Irska, Itálie,
Lucemburska, Německa, Nizozemí, Portugalska, Rakouska,
Řecka, Španělska, Švédska a Velké Británie

s úvodním komentářem

Prof. JUDr. Vladimíra Klokočky, DrSc.

autoři překladu:

Prof. JUDr. Vladimír Klokočka, DrSc.

JUDr. Eliška Wagnerová, Ph.D.

Linde Praha, a. s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví
Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, Opletalova 35, 115 51 Praha 1
2004

ZÁKLADNÍ ZÁKON SPOLKOVÉ REPUBLIKY NĚMECKO

z 23. 5. 1949 (stav k 31. 1. 2003)

Parlamentní rada 23. května 1949 v Bonnu n. R.
ve veřejném zasedání konstatovala,
že dne 8. května roku 1949 Parlamentní radou usnesený
Základní zákon pro Spolkovou republiku
Německo

byl v týdnu od 16. do 22. května 1949 přijat sbory reprezentujícími lid více než dvou třetin zúčastněných německých zemí.
Na základě tohoto zjištění Parlamentní rada, zastoupená svými předsedy vytvořila a vyhlásila Základní zákon.
Tímto je Základní zákon podle článku 145 odstavec 3 uveřejněn ve Spolkové sbírce zákonů (Bundesgesetzblatt).

PREAMBULE

U vědomí své odpovědnosti před Bohem a lidmi, veden vůlí uchovat svou národní a státní jednotu a jako rovnoprávný člen spojené Evropy sloužit světovému míru, stanovil si německý lid svou ústavodárnou mocí tento Základní zákon.

Němci v zemích Badensku-Württembergu, Bavorsku, Berlíně, Braniborsku, Brémách, Hamburku, Hesensku, Meklenbursku-Předních Pomořanech, Dolním Sasku, Severním Porýní-Vestfálsku, Porýní-Falcku, Sársku, Sasku, Sasku-Anhaltsku, Šlesvicko-Holštýnsku a Durýnsku dovršili svobodným sebeurčením jednotu a svobodu Německa. Tím je tento Základní zákon platný pro všechny německý lid.

I. ZÁKLADNÍ PRÁVA

Čl. 1.

(1) Důstojnost člověka je nedotknutelná. Respektovat a chránit ji je povinností veškeré státní moci.

ZÁKLADNÍ ZÁKON SPOLKOVÉ REPUBLIKY NĚMECKO

(2) Německý lid proto uznává neporušitelná a nezcižitelná lidská práva za základ každé lidské společnosti, míru a spravedlnosti na světě.

(3) Dále uvedená základní práva zavazují zákonodávce, výkonnou moc a soudnictví jako bezprostředně platné právo.

Čl. 2.

(1) Každý má právo na svobodný rozvoj své osobnosti, pokud neporušuje práva druhých a nejedná-li proti ústavnímu pořádku nebo mravnosti.

(2) Každý má právo na život a tělesnou nedotknutelnost. Svoboda osoby je neporušitelná. Do těchto práv lze zasáhnout jen základem zákona.

Čl. 3.

(1) Všichni lidé jsou si před zákonem rovni.

(2) Muži i ženy jsou rovnoprávní. Stát podporuje účinné prosazování zrovnoprávnění žen s muži a působí k odstraňování existujících znevýhodnění.

(3) Nikdo nesmí být pro své pohlaví, svůj původ, svou rasu, svůj jazyk, svou vlast nebo zemi, z níž pochází, svou víru, své náboženské nebo politické názory poškozován nebo znevýhodňován. Nikdo nesmí být znevýhodněn pro svou tělesnou vadu.

Čl. 4.

(1) Svoboda víry, svědomí, náboženského a světonázorového vyznání je nedotknutelná.

(2) Nenucené vykonávání náboženství je zaručeno.

(3) Nikdo nesmí být proti svému svědomí nucen k vojenské (Kriegsdienst) službě ve zbraní. Blíží upravuje spolkový zákon.

Čl. 5.

(1) Každý má právo svobodně projevovat a rozšiřovat svoje mínění slovem, písmem a obrazem a nenuceně se informovat z obecně přístupných pramenů. Svoboda tisku a svoboda zpravodajství rozhlasem a filmem je zaručena. Censura není.

(2) Tato práva mají své meze v předpisech obecných zákonů, v zákonných ustanoveních o ochraně mládeže a v právu na osobní čest.

(3) Umění a věda, bádání a vyučování jsou svobodné. Svoboda učení nezavazuje věrnosti ústavě.

Čl. 6.

(1) Manželství a rodina stojí pod zvláštní ochranou státu.

- (2) Péče o děti a jejich výchova jsou přirozeným právem rodičů a především jim uloženou povinností. Nad jejím uskutečňováním bdi státní společnost.
- (3) Proti vůli osob oprávněných k výchově smíjí být děti odloučeny od rodiny jen na základě zákona, když osoby oprávněné k výchově selžou nebo když z jiných důvodů hrozí nebezpečí, že děti zůstanou bez péče.
- (4) Každá matka má nárok na ochranu a péči společnosti.
- (5) Zákonomádství vytvoří nemanželským dětem stejné podmínky tělesného a duševního rozvoje a postavení ve společnosti jako dětem manželským.

Čl. 7.

- (1) Veškeré školství je pod dozorem státu.
- (2) Osoby oprávněné k výchově mají právo rozhodovat o účasti dítěte na vyučování nábožensví.
- (3) Nábožensví je ve veřejných školách s výjimkou bezkonfesních škol řádným vyučovacím předmětem. Bez újmy práva státu na dozor se provádí vyučování nábožensví v souladu se zásadami náboženských společností. Žádný učitel nesmí být proti své vůli pověřen vyučováním nábožensví.
- (4) Právo zřizovat soukromé školy je zaručeno. Soukromé školy jako náhrada za školy veřejné musí být schváleny státem a podléhají zemským zákonům. Schválení se udělí, jestliže soukromé školy svým vyučovacím cíli a vybavením, jakož i vědeckým vzděláním svých učitelů nejsou pod úrovní veřejných škol a jestliže se nepodporuje rozlišování žáků podle majetkových poměrů rodičů. Schválení se odepře, jestliže není dostatečně zajištěno materiální a právní postavení učitelských sil.
- (5) Soukromá základní škola se připustí jen tehdy, když školská správa uzná zvláštní pedagogické zájmy nebo na návrh osob oprávněných k výchově, má-li být zřízena jako škola společensví, jako škola konfesi nebo světonázorová a v místě není veřejná škola tohoto druhu.
- (6) Přípravné školy zůstávají zrušeny.

Čl. 8.

- (1) Všichni Němci mají právo se bez ohlášení nebo povolení pokojně a bez zbrani shromažďovat.
- (2) U shromažďování pod širým nebem může být toto právo zákonem nebo na základě zákona omezeno.

Čl. 9.

- (1) Všichni Němci mají právo tvořit spolky a společnosti.
- (2) Sdružení, jejichž účely nebo činnosti odporují trestním zákonům nebo

jsou zaměřeny proti ústavnímu pořádku nebo myšlence dorozumění mezi národy, jsou zakázána.

- (3) Právo tvořit sdružení k ochraně a prosazování pracovních a hospodářských podmínek je zaručeno každému a pro všechna povolání. Úmluvy, které omezují nebo se snaží znemožnit toto právo, jsou neplatné a opatření k tomu směřující jsou protiprávní. Opatření podle článků 12a, 35 odst. 2 a 3, čl. 87a odst. 4 a čl. 91 nesmíjí směřovat proti pracovním bojům, které vedou na ochranu a podporu pracovních hospodářských podmínek sdružení ve smyslu 1. věty.

Čl. 10.

- (1) Listovní tajemství, jakož i poštovní a telekomunikační tajemství jsou nedotknutelná.
- (2) Omezení mohou být nařizována jen na základě zákona. Slouží-li toto omezení ochraně svobodného demokratického zřízení nebo ochraně existence nebo zajištění Spolku nebo země, může zákon stanovit, že nebudou postiženy sdělena a že na místo právní cesty nastoupí překoumání orgány a pomocnými orgány, určenými k tomu sborem reprezentujícím lid.

Čl. 11.

- (1) Všichni Němci požívají svobody pohybu na celém spolkovém území.
- (2) Toto právo lze omezit jen zákonem nebo na základě zákona, a to jen pro případy, v nichž není k dispozici dostatečující základna živobytí a společnosti by z toho vznikly zvláštní náklady nebo když je to žádoucí pro odvrácení nebezpečí hroziícího existenci nebo svobodnému demokratickému zřízení Spolku nebo země, pro potírání nebezpečí nákazy, živelních pohrom, zvláště těžkých nehod, pro ochranu před zanedbáváním péče o mládež nebo pro předcházení trestným činům.

Čl. 12.

- (1) Všichni Němci mají právo svobodně si zvolit povolání, pracovní místo a vzdělávací zařízení. Výkon povolání může být upraven zákonem nebo na základě zákona.
- (2) Nikdo nesmí být nucen k určité práci, leda v rámci obvyklé, všeobecné, pro všechny stejné veřejné služební povinnosti.
- (3) Nucená práce je přípustná jen při soudně nařízeném zbavení svobody.

Čl. 12a.

- (1) Muži, kteří dosáhli osmnáctého roku věku mohou být povoláni ke službě v ozbrojených silách, ve sboru ochrany hranic nebo k útvaru civilní obrany.

(2) Kdo z důvodu svědomí odmítá vojenskou službu ve zbraní, může být povolán k náhradní službě. Délka náhradní služby nesmí překračovat délku branné služby. Blíží upravuje zákon, který nesmí omezovat svobodu rozhodování podle svědomí a musí také upravovat možnost náhradní služby, která nemá žádnou v souvislosti s útvary ozbrojených sil a sborem ochrany hranic.

(3) Osoby podrobené branné povinnosti, které nejsou povolány ke službě podle odstavce 1 nebo 2, mohou být za stavu obrany zavázány zákonem nebo na základě zákona k civilním službám pro účely obrany, včetně ochrany civilního obyvatelstva, k nastoupení do pracovního poměru; povolání do veřejnoprávních služebních poměrů je přípustné jen pro plnění policejních úkolů nebo takových výsostných úkolů veřejné správy, které mohou být vykonávány jen ve veřejnoprávním služebním poměru. Pracovní poměry podle 1. věty mohou být uzavírány u branných sil, v oblasti jejich zásobování a u veřejné správy; povolání do pracovních poměrů v oblasti zásobování civilního obyvatelstva je přípustné jen pro krytí jeho životně důležité potřeby nebo zajištění jeho ochrany.

(4) Jestliže nemůže být ve stavu obrany kryta potřeba civilních služeb v civilní zdravotní a léčebné péči a v místní vojenské lazeřní organizaci na základě dobrovolnosti, mohou být povolány k takovému službám zákonem nebo na základě zákona ženy od dokončeného osmnáctého do dokončeného padesátého roku věku. V žádném případě nesmějí vykonávat službu se zbraní.

(5) Pro dobu před stavem obrany lze stanovit povinnosti podle odstavce 3 jen podle pokynů článku 80a odst. 1. Pro přípravu na výkon služby podle odstavce 3, pro něž jsou žádoucí zvláštní znalosti nebo dovednosti, může být zákonem nebo na základě zákona prohlášena účast na školení za povinnou. Věta 1. není pro tento případ použitelná.

(6) Nelze-li ve stavu obrany kryt potřebu pracovních sil pro oblasti uvedené v odstavci 3, 2. věta na základě dobrovolnosti, může být pro zajištění této potřeby zákonem nebo na základě zákona omezena svoboda Němců opustit výkon povolání nebo pracovní místo. Před vyhlášením stavu obrany platí přiměřeně odst. 5, 1. věta.

Čl. 13.

(1) Obydlí je nedotknutelné.

(2) Prohlídky smí nařizovat jen soudce, při nebezpečí z prodlení i jiné orgány stanovené zákonem a jen ve formě tam předepsané je provádět.

(3) Jestliže určité skutečnosti odůvodňují podezření, že někdo spáchal

zvláště závažný a zákonem samostatně vymezovaný trestný čin, lze na základě soudcovského příkazu použít ke sledování činu technické prostředky akutického dozoru nad obydlím, v němž se obviněný patrně zdržuje, pokud by bylo zjištění stavu věci jiným způsobem nepřiměřeně ztěženo nebo beznadějně. Toto opatření podléhá časovému omezení. Příkaz vyslovuje sbor, složený ze tří soudců. Při nebezpečí z prodlení může rozhodnout i jednotlivý soudce.

(4) K odvrácení nebezpečí ohrožujícího veřejnou bezpečnost, zvláště pak obecného ohrožení nebo ohrožení života, lze použít technické prostředky dozoru nad obydlím pouze na základě soudcovského příkazu. Při nebezpečí z prodlení může toto opatření naříditi i jiný zákonem určený orgán; rozhodnutí soudce je však třeba neprodleně dodat.

(5) Slouží-li technické prostředky výlučně k ochraně osob, jejichž činnost v bytě je součástí jejich služebního nasazení, může toto opatření naříditi zákonem stanovený orgán. Jakékoli využití těchto získaných poznatků je přípustné pouze za účelem trestního stíhání nebo k odvrácení nebezpečí, a to pouze, jestliže předtím byla soudcem zjištěna oprávněnost tohoto opatření; při nebezpečí z prodlení je třeba následně bez odkladu dodat soudcovské rozhodnutí.

(6) Spolková vláda podává Spolkovému sněmu každoročně zprávu o použití technických prostředků podle odstavce 3 jakož i o jejich použití v rámci spolkové kompetence podle odstavce 4a, pokud je nutný soudní přezkum podle odstavce 5. Na základě této zprávy provádí parlamentní kontrolu grémium, zvolené Spolkovým sněmem. Rovnocennou parlamentní kontrolu provádějí i země.

(7) Jinak smějí být prováděny zásahy a omezení jen k odvrácení obecného nebezpečí nebo nebezpečí pro život jednotlivých osob; na základě zákona i k předcházení nebezpečí hrozícího veřejné bezpečnosti a pořádku, zvláště k odstranění bytové nouze, k potírání nakažlivých nemocí nebo i k ochraně ohrožených mladistvých osob.

Čl. 14.

(1) Vlastnictví a dědické právo se zaručují. Obsah a meze stanoví zákon.

(2) Vlastnictví zavazuje. Jeho užívání má zároveň sloužit obecnému blahu.

(3) Vylvlastnění je přípustné jen k obecnému blahu. Smí být provedeno jen zákonem nebo na základě zákona, který upraví způsob a rozsah odškodnění. Odškodnění se stanoví po spravedlivém uvážení zájmů společnosti a zúčastněných osob. Pokud jde o výši odškodného, lze ve sporném případě užít cesty práva před řádnými soudy.

Čl. 15.

Pozemky a půda, přírodní bohatství a výrobní prostředky lze převést do společného vlastnictví nebo jiných forem společného vlastnictví zákonem, který upravuje druh a rozsah odškodnění. Pro odškodnění platí průměrně čl. 14 odst. 3, věta 3 a 4.

Čl. 16.

(1) Německá státní příslušnost nemůže být odepřena. Ztráta státní příslušnosti smí nastat jen na základě zákona a proti vůli postižené osoby pouze tehdy, neuznává-li tato bez státní příslušnosti.

(2) Žádný Němec nesmí být vydán do ciziny. Při uplatnění základních zásad právního státu, lze zákonem upravit odchylně vydání osob členskému státu Evropské unie nebo Mezinárodnímu soudnímu dvoru.

Čl. 16a.

(1) Politicky pronásledované osoby požívají práva azylu.

(2) Na odstavec 1 se nemůže odvolat ten, kdo přichází z členského státu Evropských Společenství nebo z jiného třetího státu, v němž je uplatňována Dohoda o úpravě právního postavení uprchlíků a Konvence na ochranu lidských práv a základních svobod. Státy mimo Evropská společenství, které splňují předpoklady věty 1., se určí zákonem, přijatým se souhlasem Spolkové rady. V případech, uvedených ve větě 1., lze učinit opatření k ukončení pobytu nezávisle na prostředcích právní pomoci proti tomu použitých.

(3) Zákonem, který vyžaduje souhlas Spolkové rady lze určit státy, u nichž se má na základě právní úpravy, aplikace práva a obecných politických poměrů za to, že v nich nedochází ani k politickému pronásledování ani k nelidským a ponižujícím trestům nebo takovému zacházení. Platí domněnka, že cizinec z takového státu není pronásledován, pokud neuvede skutečnosti, jež opravňují úsudek, že oproti této domněnce je politicky pronásledován.

(4) Výkon opatření k ukončení pobytu se v případech odstavce 3 a v ostatních případech, jež jsou zjevně neopodstatněné nebo se pokládají za zjevně neopodstatněné, soudně pozastavuje pouze tehdy, jsou-li vážné pochybnosti o souladu tohoto opatření s právy; rozsah přezkoumání může být omezen a opožděný návrh nevzat na zřetel. Blíží upravit zákon.

(5) Odstavce 1 až 4 nevylučují mezinárodní smlouvy členských států Evropských Společenství mezi sebou a s třetími státy, které upravují příslušnost k přezkoumání žádostí o azyl, včetně vzájemného uznání rozhodnutí o azylu při respektování povinností z Dohody o právním postavení uprchlíků

a z Konvence na ochranu lidských práv a základních svobod, jejichž užití musí být ve smluvních státech zajištěno.

Čl. 17.

Každý má právo obracet se sám nebo společně s jinými, písemně s prosbami nebo stížnostmi na příslušné orgány a na sbory reprezentující lid.

Čl. 17a.

(1) Zákon o branné službě a náhradní službě mohou stanovit, že pro příslušníky branných sil a náhradní služby je omezeno v době branné nebo náhradní služby základní právo svobodně projevovat a rozšiřovat mínění slovem, písemem nebo obrazem (článek 5. odst. 1, věta 1., první polovina věty), základní právo svobodného shromažďování (článek 8) a petiční právo (článek 17) při ponechání práva předložit společně s ostatními prosby nebo stížnosti.

(2) Zákon, které slouží obraně včetně ochrany civilního obyvatelstva, mohou stanovit omezení základních práv svobody pohybu (článek 11) a nedotknutelnosti obydlí (článek 13).

Čl. 18.

Kdo zneužívá svobody projevu mínění, zejména svobody tisku (článek 5, odst. 1), svobody výuky (čl. 5, odst. 3), svobody shromažďování (čl. 8), svobody sdělovací (čl. 9), tajemství listovního, poštovního a telekomunikačního (čl. 10), vlastnictví (čl. 14) nebo azylu (čl. 16a) k boji proti svobodnému demokratickému zřízení, pozbývá těchto základních práv. Pozbytí a jeho rozsah vyslovuje Spolkový ústavní soud.

Čl. 19.

(1) Pokud lze podle tohoto Základního zákona základní právo zákonem nebo na základě zákona omezit, musí takový zákon platit obecně, a nikoli jen pro jednotlivý případ. Mimo to musí zákon uvést základní právo s udáním článku.

(2) V žádném případě nesmí být základní právo porušeno v podstatě svého obsahu.

(3) Základní práva platí i pro tuzemské právnické osoby, pokud jsou svou povahou pro ně použitelná.

(4) Byl-li někdo poškozen veřejnou mocí ve svých právech, může použít pořádku práva. Pokud není odůvodněna jiná příslušnost, platí řádný chod práva. Článek 10 odst. 2 věta 2 zůstává nedotčen.

II. SPOLEK A ZEMĚ

Čl. 20.

(1) Spolková republika Německo je demokratický a sociální spolkový stát.
(2) Veškerá státní moc vychází z lidu. Lid ji vykonává ve volbách a hlasováních a prostřednictvím zvláštních orgánů zákonodárství, výkonné moci a soudnictví.

(3) Zákonodárství je vázáno ústavním řádem, výkonná moc a soudnictví zákonem a právem.

(4) Proti každému, kdo se pokusí odstranit tento řád, mají všichni Němci, pokud není jiná pomoc možná, právo odporu.

Čl. 20a.

Stát chrání též při zodpovědnosti za přišší generace přírodní základy života v rámci ústavního řádu zákonodárstvím a na základě zákona a práva výkonou mocí a soudnictvím.

Čl. 21.

(1) Strany spolupůsobí při tvorbě politické vůle lidu. Jejich zakládání je svobodné. Jejich vnitřní uspořádání musí odpovídat demokratickým zásadám. O původu a použití svých prostředků a o svém majetku musí veřejně skládat účty.

(2) Strany, které svými cíli nebo chováním svých stoupenců směřují k tomu, aby poškodily nebo odstranily svobodné demokratické zřízení nebo trvání Spolkové republiky Německa, jsou protiústavní. O otázce protiústavnosti rozhoduje Spolkový ústavní soud.

(3) Blíží upravují spolkové zákony.

Čl. 22.

Spolková vlajka je černo-červeno-zlatá.

Čl. 23.

(1) Pro uskutečnění sjednocené Evropy se účastní Spolková republika Německo na rozvoji Evropské Unie, založené na zásadách demokracie, právního státu, na sociálních a federativních zásadách a na zásadě subsidiarity a zaručující ochranu základních práv ve své podstatě srovnatelnou s tímto Základním zákonem. Spolek může za tímto účelem přenášet svá výsostná práva zákonem se souhlasem Spolkové rady. Pro založení Evropské Unie, jakož i pro změny jejich smluvních základů a srovnatelné úpravy, jimiž se tento Základní zákon

mění nebo doplňuje ve svém obsahu nebo jímž se takové změny nebo doplňky umožňují, platí článek 79 odst. 2 a 3.

(2) Ve věcech Evropské Unie spolupůsobí Spolkový sněm a prostřednictvím Spolkové rady země. Spolková vláda je povinna Spolkový sněm a Spolkovou radu obsáhně a co nejdříve informovat.

(3) Spolková vláda dává Spolkovému sněmu příležitost k zaujetí stanoviska před vlastní spoluprací na právních aktech Evropské unie. Spolková vláda bere na zřetel stanoviska Spolkového sněmu při jednání. Blíží upraví zákon.

(4) Na tvorbě vůle ve Spolku se musí podílet Spolková rada vždy, jakmile by měla spolupůsobit na odpovídajícím vnitrostátním opatření nebo pokud by pro ně byly země vnitrostátně příslušné.

(5) Pokud jsou v oblasti vylučných působností Spolku dotčeny zájmy zemí nebo pokud má v ostatních věcech právo vydávat zákony Spolek, vezme Spolková vláda na zřetel stanovisko Spolkové rady. Jde-li o závazný zásah do zákonodárné působnosti zemí, do uspořádání jejich orgánů nebo do jejich správního řízení, chápé se názor Spolkové rady při tvorbě spolkové vůle v tomto rozsahu jako rozhodující; přitom je celostátní odpovědnost Spolku zachována. Ve věcech, jež mohou vést ke zvýšení výdajů nebo snížení příjmů Spolku, je třeba souhlasu Spolkové vlády.

(6) Jde-li o závazný zásah do vylučných zákonodárných pravomocí zemí, má být výkon práv, která přísluší Spolkové republice Německo, jakožto člen-skému státu Evropské Unie, přenesen na zástupce zemí, jmenovaného Spolkovou radou. Výkon práv se uskutečňuje za účasti a se souhlasem Spolkové vlády; přitom je celostátní odpovědnost Spolku zachována.

(7) Blíží k odst. 4 až 6 upravuje zákon, vyžadující souhlas Spolkové rady.

Čl. 24.

(1) Spolek může zákonem přenést svá svrchovaná práva na mezinátní instituce.

(1a) Pokud jsou pro výkon státních oprávnění a pro plnění státních úkolů příslušnými země, mohou se souhlasem Spolkové vlády přenášet výsostná práva na instituce v sousedních zemích.

(2) Spolek se může za účelem zachování míru začlenit do soustavy vzájemné kolektivní bezpečnosti; svolí přitom k omezení svých svrchovaných práv, jež přivodí a zajistí pokojný a trvalý řád v Evropě a mezi národy ve světě.

(3) Pro úpravu mezinátních sporů přistoupí Spolek k úmluvě o všeobecném, obsáhlém, obligatorním, mezinárodním rozhodním soudnictví.

Čl. 25.

Obecná pravidla mezinárodního práva jsou součástí spolkového práva. Mají přednost před zákony a zakládají práva a povinnosti bezprostředně pro obyvatele území Spolku.

Čl. 26.

(1) Jednání, jež jsou způsobilá a předsevzata s úmyslem rušit mírové soužití národů, zejména připravovat útočnou válku, jsou protiusťavní. Postihují se trestem.

(2) Zbraně určené k vedení války lze vyrábět, připravovat a dodávat do provozu pouze se svolením Spolkové vlády. Blíží upravuje spolkový zákon.

Čl. 27.

Všechny německé obchodní lodi tvoří jednotné obchodní loďstvo.

Čl. 28.

(1) Ústavní řád v zemích musí odpovídat zásadám republikánského, demokratického a sociálního právního státu ve smyslu tohoto základního zákona. V zemích, okresech a obcích musí mít lid zastupitelstvo, vzešlé ze všeobecných, přímých, svobodných, rovných a tajných voleb. Při volbách v okresech a obcích mají právo volit a být voleny také osoby, jež mají státní občanství některého členského státu Evropského společenství, a to podle ustanovení práva Evropského společenství. V obcích může být volený spor nahrazen obecním shromážděním.

(2) Obcím musí být zaručeno právo upravovat všechny záležitosti místního společenství v rámci zákonů a s vlastní odpovědností. Také svazy obcí mají v rámci svého zákonného okruhu působnosti podle ustanovení zákona právo na samosprávu. Záruka samosprávy zahrnuje též základy vlastní finanční odpovědnosti.

(3) Spolek zaručuje, že ústavní řád zemí odpovídá základním právním a ustanovením odst. 1. a 2.

Čl. 29.

(1) Území Spolku může být nově rozčleněno, aby byla zajištěna z hlediska velikosti a výkonosti schopnost zemí účinně plnit úkoly jim příslušející. Přitom je třeba respektovat populační souvislost krajů, historické a kulturní souvislosti, hospodářskou účelnost a požadavky prostorového uspořádání a územního plánování.

(2) Opatření k novému členění spolkového území lze učinit spolkovým

zákonem, jenž musí být schválen přímým rozhodnutím lidu. Dotčené země musí být slyšeny.

(3) Přímou rozhodne lid v těch zemích, z jejichž území nebo územních částí má být vytvořena nová nebo nově vymezená země (dotčené země). Hlasuje se o otázce, zda dotčené země mají zůstat jako dosud nebo zda má být země nově vytvořena nebo nově vymezena. Rozhodnutí lidu o vytvoření nové nebo nově vymezené země je platné, když na jejím budoucím území a celkově na území nebo územních částech každé dotčené země, jejíž náležitost k zemi má být ve stejném smyslu změněna, souhlasí se změnou vždy většina. K rozhodnutí nedojde, jestliže na území jedné z dotčených zemí většina tuto změnu odmítne; k odmítnutí se však nepřihlíží, jestliže v té územní části, jejíž příslušnost k dotčené zemi má být změněna, souhlasí dvoučtvrtinová většina se změnou, pokud ji na celém území dotčené země neodmítla dvoučtvrtinová většina.

(4) Jestliže na souvislém a vymezeném osídlovacím a hospodářském prostoru, jehož částí leží ve více zemích a jenž má nejméně milion obyvatel, desetiina voličů oprávněných volit do Spolkového sněmu lidovým hlasováním žádá, aby se pro tento prostor stanovila společná příslušnost k jedné zemi, pak se do dvou let spolkovým zákonem rozhodne buď, že se změny zemská příslušnost podle odstavce 2 anebo, že bude v dotčených zemích dotázán lid.

(5) Dotázání lidu je zaměřeno na zjištění, zda změna zemské příslušnosti, jež má být zákonem navržena, nachází souhlas. Zákon může předložit k dotázání lidu různé, avšak nikoli více, než dva návrhy. Souhlasí-li většina s jednou z navržených změn zemské příslušnosti, určí spolkový zákon do dvou let, zda bude zemská příslušnost podle odstavce 2 změněna. Dosáhne-li některý z návrhů předložených lidu k dotazu, souhlasu odpovídajícího ustanovením odstavce 3 věty 3 a 4, bude do dvou let od dotázání lidu vydán za účelem vytvoření navržené země spolkový zákon, který nevyžaduje potvrzení rozhodnutím lidu.

(6) Většina při lidovém rozhodnutí a při lidovém dotázání je většinou odvedených hlasů, pokud představuje alespoň čtvrtinu voličů Spolkového sněmu. Blíží o lidovém rozhodnutí, o lidové iniciativě a o dotázání lidu upravuje spolkový zákon; ten může také stanovit, že lidovou iniciativu nelze během pěti let opakovat.

(7) Jiné změny územního stavu zemí lze uskutečnit státními smlouvami zúčastněných zemí nebo spolkovým zákonem se souhlasem Spolkové rady pokud území, jehož zemská příslušnost má být změněna nemá více než 50 000 obyvatel. Blíží upravuje spolkový zákon, vyžadující souhlas Spolkové rady

a větší členů Spolkového sněmu. Musí stanovit, že budou slyšeny dotčené obce a okresy.

(8) Země mohou státní smlouvou upravit nové členění svého území nebo dílčí části odlišně od předpisů odstavců 2 až 7. Dotčené obce a okresy musí být slyšeny. Státní smlouva musí být potvrzena rozhodnutím lidu v každé zúčastněné zemi. Týká-li se státní smlouva dílčích částí zemí, lze toto potvrzení omezit na rozhodnutí lidu v těchto dílčích částech; věta 5, druhá polovina věty se nepoužije. Při rozhodnutí lidu rozhoduje většina odevzdaných hlasů, dosahuje-li nejméně čtvrtiny voličů, oprávněných k volbě Spolkového sněmu. Státní smlouva vyžaduje souhlasu Spolkového sněmu.

Čl. 30.

Výkon státních oprávnění a plnění státních úkolů je věcí zemí, pokud tento Základní zákon neobsahuje nebo nepřipouští jinou úpravu.

Čl. 31.

Spolkovým právem se ruší zemské právo.

Čl. 32.

(1) Péče o vztahy k cizím státním je věcí Spolku.

(2) Před uzavřením smlouvy, která se dotýká zvláštních poměrů země, je třeba tuto zemi včas vyslechnout.

(3) Pokud zemím přísluší zákonodárství, mohou se souhlasem Spolkové vlády uzavírat smlouvy se zahraničními státy.

Čl. 33.

(1) Každý Němec má v každé zemi stejná práva a povinnosti státního občana.

(2) Každý Němec má podle své způsobilosti, schopnosti a odborného výkonu stejný přístup ke každému veřejnému úřadu.

(3) Užívání občanských a státoobčanských práv, přístup k veřejným úřadům, jakož i práva nabytá ve veřejné službě jsou nezávislá na náboženském vyznání. Nikdo nesmí být poškozen v důsledku své příslušnosti nebo nepřislušnosti k některému vyznání nebo světovému názoru.

(4) Výkon výsostných oprávnění se jakožto stálý úkol zpravidla přenáší na příslušný veřejný úřad, kteří jsou ve veřejnoprávním služebním a příslušném poměru.

(5) Právo veřejné služby není je upraveno se zřetelem na uvedené zásady úřednictva z povolání.

Čl. 34.

Poruší-li někdo při výkonu veřejného úřadu, který mu byl svěřen, povinnost, jež mu byla uložena v poměru ke třetí osobě, postihuje odpovědnost zásadně stát nebo úřad, v jehož službě se nachází. Při úmyslu nebo hrubé nedbalosti je vyhrazen postih. Pro nárok na náhradu škody a pro postih nelze vyloučit řádný pořad práva.

Čl. 35.

(1) Všechny úřady spolku a zemí si vzájemně poskytují právní a úřední pomoc.

(2) Pro udržení nebo obnovení veřejné bezpečnosti nebo pořádku může si země v případech zvláštního významu vyžádat na podporu své policie síly a prostředky Spolkové pohraniční stráže, jestliže policie bez této podpory nemůže svůj úkol splnit vůbec nebo jen se značnými obtížemi. Na pomoc při přírodní katastrofě nebo při zvlášť těžkém neštěstí může si země vyžádat policejní síly jiných zemí, síly a prostředky jiných výkonových složek, jakož i Spolkové pohraniční stráže a branných sil.

(3) Postihla-li přírodní katastrofa nebo postihlo-li neštěstí území více než jedné země, může Spolková vláda, je-li to třeba k účinnému zákroku, udělit zemským vládám pokyn, aby poskytl k dispozici policejní síly jiných zemí a nasadily na podporu policejních sil jednotky Spolkové pohraniční stráže a branných sil. Opatření Spolkové vlády podle věty 1 musí být kdykoli na požádání Spolkové rady, a jinak bezodkladně po odstranění nebezpečí, zrušena.

Čl. 36.

(1) U nejvyšších spolkových úřadů není jsou zaměstnání v přímém poměru počtu úředníků ze všech zemí. Osoby zaměstnané u ostatních spolkových úřadů mají být zpravidla vybrány ze země, ve které jsou úřady činné.

(2) Branné zákony musí respektovat rozdělení Spolku na země a zvláštní poměry jejich krajů.

Čl. 37.

(1) Neplní-li některá země spolkové povinnosti uložené jí podle tohoto Základního zákona nebo podle jiného spolkového zákona, může Spolková vláda se souhlasem Spolkové rady učinit potřebná opatření, aby byla země spolkovou exekucí přidržena k plnění svých povinností.

(2) K provedení spolkové exekuce má Spolková vláda nebo její pověřenec právo dávat pokyny všem zemím a jejich úřadům.

III. SPOLKOVÝ SNĚM

Čl. 38.

(1) Poslanci Německého Spolkového sněmu jsou voleni ve všeobecných, přímých, svobodných, rovných a tajných volbách. Jsou představiteli všeho lidu, nejsou vázání příkazy a pokyny a jsou podřízeni jen svému svědomí.

(2) Oprávněn k volbě je ten, kdo dovrší osmnáctý rok věku; volitelný je ten, kdo dosáhl věku plnoletosti.

(3) Bližší stanoví spolkový zákon.

Čl. 39.

(1) Spolkový sněm je s výhradou následujících ustanovení volen na čtyři roky. Jeho volební období končí, jakmile se sejde nový Spolkový sněm. Nové volby se konají nejdříve čtyřicet šest a nejpozději čtyřicet osm měsíců po začátku volebního období. V případě rozpuštění Spolkového sněmu se konají nové volby během šedesáti dnů.

(2) Spolkový sněm se sejde nejpozději třicátého dne po volbě.

(3) Spolkový sněm stanoví konec a opětné zahájení svých zasedání. Předseda Spolkového sněmu může sněm svolat dříve. Je k tomu povinen, jestliže to žádá třetina členů, spolkový prezident nebo spolkový kancléř.

Čl. 40.

(1) Spolkový sněm volí svého předsedu, jeho náměstka a členy předsednictva. Dává si jednací řád.

(2) Předseda vykonává domovní právo a policejní moc v budově Spolkového sněmu. Bez jeho povolení nesmí být v prostorách Spolkového sněmu vykonána žádná prohlídka ani zabavení.

Čl. 41.

(1) Ověřování voleb je věcí Spolkového sněmu. On také rozhoduje, zda poslanec Spolkového sněmu pozbyl členství.

(2) Proti rozhodnutí Spolkového sněmu je přípustná stížnost ke Spolkovému ústavnímu soudu.

(3) Bližší upravuje spolkový zákon.

Čl. 42.

(1) Spolkový sněm jedná veřejně. Na návrh deseti jeho členů nebo na návrh Spolkové vlády může být dvoutřetinovou většinou veřejnost vyloučena. O návrhu se rozhoduje v neveřejném zasedání.

(2) K usnesení Spolkového sněmu je třeba většiny odevzdaných hlasů, po-

kud tento Základní zákon nestanoví jinak. Pro volby prováděné Spolkovým sněmem může jednací řád připustit výjimky.

(3) Pravdivé zprávy o veřejných zasedáních Spolkového sněmu a jeho výbory jsou prostory jakékoli odpovědnosti.

Čl. 43.

(1) Spolkový sněm a jeho výbory mohou požadovat přítomnost každého člena Spolkové vlády.

(2) Členové Spolkové rady a Spolkové vlády, jakož i jejich pověřenci mají přístup do všech schůzí Spolkového sněmu a jeho výborů. Musí být kdykoli slyšeni.

Čl. 44.

(1) Spolkový sněm má právo a na návrh jedné čtvrtiny svých členů povinnost vytvořit vyšetřovací výbor, který na veřejném jednání provádí potřebné důkazy. Veřejnost může být vyloučena.

(2) Na provádění důkazů se přiměřeně vztahují předpisy o trestním řízení. Tajemství listovní, poštovní a telekomunikační zůstává nedotčeno.

(3) Soudy a správní úřady jsou povinny poskytovat právní a úřední pomoc.

(4) Závěry vyšetřovacích výborů jsou vyňaty ze soudcovské rozvahy. Při hodnocení a posuzování základního skutkového stavu jsou soudy svobodné.

Čl. 45.

Spolkový sněm zřizuje výbor pro věci Evropské Unie. Může je zmocnit k výkonu práv Spolkového sněmu vůči vládě podle článku 23.

Čl. 45a.

(1) Spolkový sněm zřizuje výbor pro zahraniční věci a výbor pro obranu.

(2) Výbor pro obranu má také práva vyšetřovacího výboru. Na žádost čtvrtiny svých členů má povinnost učinit ze záležitosti předmet svého šetření.

(3) Článek 44 odstavec 1 nelze použít v oblasti obrany.

Čl. 45b.

K ochraně základních práv a jako pomocný orgán Spolkového sněmu při výkonu parlamentní kontroly je ustanoven branný zmocněnec Spolkového sněmu. Bližší stanoví spolkový zákon.

Čl. 45c.

(1) Spolkový sněm zřizuje petiční výbor, jemuž přísluší projednání žádostí a stížností adresovaných Spolkovému sněmu podle článku 17.

(2) Oprávnění výboru k přezkoumání stížností upravuje spolkový zákon.

Čl. 46.

(1) Poslanec nemůže být nikdy soudně ani služebně stíhán, ani jinak volán k odpovědnosti mimo Spolkový sněm za své hlasování nebo za výrok, který vysloví ve Spolkovém sněmu nebo některém z jeho výborů. To však neplatí o urážlivých pomluvách.

(2) Za jednání, za které hrozí trest, může být poslanec volán k odpovědnosti nebo zatčen jen se svolením Spolkového sněmu, ledaže byl zadřžen při spáchání činu nebo během následujícího dne.

(3) Svolení Spolkového sněmu je dále třeba při každém jiném omezení osobní svobody poslance nebo k zavedení řízení proti poslanci podle článku 18.

(4) Jakékoli trestní řízení a jakékoli řízení proti poslanci podle článku 18, jakoukoli vazbu a jakékoli jiné omezení jeho osobní svobody je třeba na žádost Spolkového sněmu zastavit.

Čl. 47.

Poslanci jsou oprávněni odepřít svědectví o osobách, které jim jako poslancům, nebo kterým oni jako poslanci, svědili skutečnosti, jakož i o těchto skutečnostech samých. V mezích tohoto práva odepřít svědectví je zabavení písemností nepřipustné.

Čl. 48.

(1) Kdo se uchází o mandát ve Spolkovém sněmu, má nárok na dovolenou potřebnou k přípravě volby.

(2) Nikomu nesmí být bráněno převzít a vykonávat úřad poslance. Výpověď nebo propuštění z tohoto důvodu jsou nepřipustné.

(3) Poslanci mají nárok na přiměřené odškodnění zajišťující jejich nezávislost. Mají právo zdarma používat všech státních dopravních prostředků. Blíží upravuje spolkový zákon.

Čl. 49.

zrušen

IV. SPOLKOVÁ RADA

Čl. 50.

Prostřednictvím Spolkové rady spolupůsobí země v zákonodárství a správě Spolku a v záležitostech Evropské Unie.

Čl. 51.

(1) Spolková rada se skládá ze členů zemských vlád, které je pověřují a odvolávají. Mohou být zastupováni jinými členy svých vlád.

(2) Každá země má nejméně tři hlasy; země s více než dvěma miliony obyvatel mají po čtyřech, země s více než šesti miliony obyvatel po pěti hlasích, země s více než sedmi miliony obyvatel mají šest hlasů.

(3) Každá země může vyslat tolik členů, kolik má hlasů. Hlasy jedné země mohou být odevzdány jen jednotně a jen přítomnými členy nebo jejich zástupci.

Čl. 52.

(1) Spolková rada volí na jeden rok svého předsedu.

(2) Předseda svolává Spolkovou radu. Musí ji svolat, žádají-li to zástupci nejméně dvou zemí nebo Spolková vláda.

(3) Spolková rada se usnaší nejméně většinou svých hlasů. Dává si jednací řád. Jedná veřejně. Veřejnost může být vyloučena.

(3a) Pro záležitosti Evropské Unie může Spolková rada vytvořit Evropskou komoru, jejíž rozhodnutí mají stejnou platnost jako rozhodnutí Spolkové rady; článek 51 odst. 2 a 3, věta 2 platí přiměřeně.

(4) Členy výboru Spolkové rady mohou být jiní členové nebo pověřenci zemských vlád.

Čl. 53.

Členové Spolkové vlády mají právo a jsou-li o to požádáni povinnost účastnit se jednání Spolkové rady a jejích výborů. Musí být kdykoli slyšeni. Spolková vláda musí Spolkovou radu průběžně informovat o vedení vládních záležitostí.

IVa. SPOLEČNÝ VÝBOR

Čl. 53a.

(1) Společný výbor sestává ze dvou třetin z poslanců Spolkového sněmu a z jedné třetiny ze členů Spolkové rady. Poslance určuje Spolkový sněm podle poměru sil frakcí; nesmějí být členy Spolkové vlády. Každá země je zastoupena jedním členem Spolkové rady, kterého určí; tyto členové nejsou vázáni příkazy. Vytvoření Společného výboru a jeho jednání je upraveno jednacím řádem, na kterém se usnaší Spolkový sněm a který vyžaduje souhlas Spolkové rady.

(2) Spolková vláda je povinna informovat Společný výbor o svých plánech

pro případ obrany. Práva Spolkového sněmu a jeho výborů podle článku 43 odst. 1 zůstávají nedotčena.

V. SPOLKOVÝ PREZIDENT

Čl. 54.

(1) Spolkového prezidenta volí bez rozpravy Spolkové shromáždění. Volitelný je každý Němec, který má volební právo do Spolkového sněmu a dovrší čtyřicet let.

(2) Úřad spolkového prezidenta trvá pět let. Bezprostřední opakované zvolení je možné jen jednou.

(3) Spolkové shromáždění se skládá ze členů Spolkového sněmu a stejného počtu členů, volených zemskými sbory reprezentace lidu podle zásad poměrné volby.

(4) Spolkové shromáždění se seje nejpozději třicet dní před uplynutím funkčního období spolkového prezidenta, při předčasném ukončení nejpozději třicet dní poté. Svolává je předseda Spolkového sněmu.

(5) Po uplynutí volebního období počíná lhůta odstavce 4 věty 1 první schůzi Spolkového sněmu.

(6) Zvolen je ten, kdo dostane většinu hlasů členů Spolkového shromáždění. Nedosáhne-li ve dvou volebních kolech této většiny žádný uchazeč, je zvolen ten, kdo dosáhne v dalším kole nejvíce hlasů.

(7) Blíží upravuje spolkový zákon.

Čl. 55.

(1) Spolkový prezident nesmí být členem vlády ani zákonodárního sboru Spolku nebo některé země.

(2) Spolkový prezident nesmí vykonávat jiný placený úřad, živnost nebo povolání a nesmí být členem vedení ani dozorčí rady výdělečného podniku.

Čl. 56.

Při převzetí úřadu vykoná spolkový prezident před shromážděnými členy Spolkového sněmu a Spolkové rady tuto přísahu: "Přisáhám, že věnuji své síly blahu německého lidu, budu rozmnožovat jeho prospěch, odvracet od něho škodu, zachovávat a hájit Základní zákon a zákony Spolku, svědomitě plnit své povinnosti a vykonávat spravedlnost vůči každému. K tomu mi dopomáhěj Bůh."

Přísaha může být vykonána i bez náboženského svyzení.

Čl. 57.

Je-li spolkový prezident zaneprázdněn nebo uprázdnil-li se jeho úřad předčasně, vykonává jeho oprávnění předseda Spolkové rady.

Čl. 58.

K plnění nařízení a opatření spolkového prezidenta se vyžaduje spolupodpis spolkového kancléře nebo příslušného spolkového ministra. To neplatí pro jmenování a propouštění spolkového kancléře, rozpuštění Spolkového sněmu podle článku 63 a žádost podle článku 69 odstavce 3.

Čl. 59.

(1) Spolkový prezident zastupuje Spolek v mezinárodních svycích. Jménem Spolku uzavírá smlouvy s cizími státy. Pověřuje a přijímá vyslance.

(2) Ke smlouvám, které upravují politické vztahy Spolku nebo se vztahují na předměty spolkového zákonodárství je třeba souhlasu nebo spolupůsobení sboru, jímž přísluší spolkové zákonodárství, ve formě spolkového zákona. U správních dohod platí přiměřeně předpisy o spolkové správě.

Čl. 59a.

zrušen

Čl. 60.

(1) Pokud nestanoví zákon jinak, jmenuje a odvolává spolkový prezident spolkové soudce a spolkové úředníky, jakož i důstojníky a poddůstojníky.

(2) Vykonává v jednotlivých případech za Spolek právo milosti.

(3) Toto oprávnění může přenést na jiné úřady.

(4) Odstavec 2 až 4 článku 46 platí pro spolkového prezidenta přiměřeně.

Čl. 61.

(1) Spolkový sněm nebo Spolková rada mohou obžalovat spolkového prezidenta u Spolkového ústavního soudu pro úmyslné porušení Základního zákona nebo jiného spolkového zákona. Návrh na vznesení žaloby musí podat nejméně čtvrtina členů Spolkového sněmu nebo čtvrtina členů Spolkové rady. Návrh na podání obžaloby vyžaduje dvoučlennou většinu členů Spolkového sněmu nebo dvou třetin hlasů Spolkové rady. Obžalobu zastupuje pověřenec sboru, který vznesl obžalobu.

(2) Zjistí-li Spolkový ústavní soud, že se spolkový prezident provinil úmyslným porušením Základního zákona nebo jiného spolkového zákona, může ho zbavit úřadu. Po vznesení obžaloby může předběžným nařízením stanovit, že spolkový prezident nesmí vykonávat svůj úřad.

VI. SPOJKOVÁ VLÁDA

Čl. 62.

Spolková vláda se skládá ze spolkového kancléře a spolkových ministrů.

Čl. 63.

(1) Spolkového kancléře volí bez rozpravy Spolkový sněm na návrh spolkového prezidenta.

(2) Zvolen je ten, kdo získá hlasy většiny členů Spolkového sněmu. Spolkový prezident jmenuje toho kdo byl zvolen.

(3) Nemí-li navržený kandidát zvolen, může Spolkový sněm do čtrnácti dnů po volbě nadpoloviční většinou svých členů zvolit spolkového kancléře.

(4) Nedojde-li k volbě v této lhůtě, koná se neprodleně volba nová, v níž je zvolen ten, kdo dostane nejvíce hlasů. Soustředí-li zvolený na sebe hlasy většiny členů Spolkového sněmu, musí ho spolkový prezident do sedmi dnů po zvolení jmenovat. Nedosáhne-li zvolený této většiny, musí ho spolkový prezident buď do sedmi dnů jmenovat anebo rozpustit Spolkový sněm.

Čl. 64.

(1) Spolkové ministry jmenuje a propouští spolkový prezident na návrh spolkového kancléře.

(2) Spolkový kancléř a spolkoví ministři vykonávají při převzetí úřadu před Spolkovým sněmem přísahu předepsanou článkem 56.

Čl. 65.

Spolkový kancléř určuje základní směr politiky a nese za to odpovědnost. V rámci této směrnice vede každý ministr svůj odbor samostatně a na vlastní odpovědnost. Různí-li se mínění mezi spolkovými ministry, rozhoduje spolková vláda. Spolkový kancléř řídí její chod podle jednacího řádu, který přijímá spolková vláda a schvaluje spolkový prezident.

Čl. 65a.

- (1) Vrchním velitelem branné moci je spolkový ministr obrany.
- (2) zrušen.

Čl. 66.

Spolkový kancléř a spolkoví ministři nesmějí vykonávat žádný jiný placený úřad, živnost ani povolání a nesmějí být členy vedení a bez souhlasu Spolkového sněmu ani členy dozorců rady výdělečného podniku.

Čl. 67.

(1) Spolkový sněm může vyslovit spolkovému kancléři nedůvěru pouze tak, že většinou svých členů zvolí jeho nástupce a požádá spolkového prezidenta, aby spolkového kancléře propustil. Spolkový prezident musí žádosti vyhovět a zvoleného jmenovat.

(2) Mezi podáním návrhu a volbou musí uplynout čtyřicet osm hodin.

Čl. 68.

(1) Nedosáhne-li návrh spolkového kancléře na vyslovení důvěry souhlasu většiny členů Spolkového sněmu, může spolkový prezident na návrh spolkového kancléře během jedenadvaceti dnů Spolkový sněm rozpustit. Právo rozpustit sněm však zaniká, jakmile Spolkový sněm většinou svých členů zvolí jiného spolkového kancléře.

(2) Mezi návrhem a hlasováním musí uplynout čtyřicet osm hodin.

Čl. 69.

(1) Spolkový kancléř jmenuje některého spolkového ministra svým náměstkem.

(2) Úřad spolkového kancléře nebo spolkového ministra končí v každém případě, sejde-li se nový Spolkový sněm, úřad spolkového ministra také každým jiným uprázdňujícím úřadu spolkového kancléře.

(3) Na žádost spolkového prezidenta je spolkový kancléř, na žádost spolkového kancléře nebo spolkového prezidenta pak spolkový ministr, povinen veštl zúčastnit až do jmenování svého nástupce.

VII. ZÁKONODÁŘSTVÍ SPOJKU

Čl. 70.

(1) Země mají právo vydávat zákony, pokud tento Základní zákon nespětuje zákonodármou pravomoc Spolku.

(2) Vymezení pravomocí mezi Spolkem a zeměmi se řídí předpisy tohoto Základního zákona o vylučném a konkurujícím zákonodárství.

Čl. 71.

V oblasti vylučného zákonodárství Spolku mají země oprávnění vydávat zákony pouze, jsou-li k tomu výslovně zmocněny spolkovým zákonem a v mezích tohoto zmocnění.

Čl. 72.

(1) V oblasti konkurujícího zákonodárství mají země oprávnění vydávat zákony do té doby a dokud nepoužije svého práva vydávat zákony Spolek.

(2) Spolek má v této oblasti zákonodárnou pravomoc, jestliže a pokud vytvoření rovnocenných životních poměrů v oblasti Spolku nebo udržení právní a hospodářské celistvosti úpravy spolkovým zákonem v celostátním zájmu vyžaduje.

(3) Spolkový zákon může stanovit, že potřeba úpravy spolkovým zákonem ve smyslu odstavce 2 pominula a že může být nahrazena zemským právem.

Čl. 73.

Spolek má vylučné zákonodárství ve věcech:

1. zahraničních záležitostí, jakož i obrany, včetně ochrany civilního obyvatelstva;
2. státní příslušnosti Spolku;
3. volného pohybu, pasů, přistěhování, vystěhování a vydávání osob;
4. měny, peněžnictví a mincovnictví, měř a vah, jakož i stanovení času;
5. jednoty celního a obchodního území, obchodních a plavebních smluv, volnosti výměny zboží a zbožího a plavebního styku s cizinou, včetně celní a hraniční ochrany;
6. letecké dopravy;
- 6a. železniční dopravy, která je zcela nebo zčásti ve vlastnictví Spolku (společkové železnice), správy, údržby a provozu kolejišť spolkových železnic, jakož i vybírání poplatků za použití kolejových tratí;
7. pošt a telekomunikací;
8. právních poměrů osob ve službě Spolku a přímých spolkových veřejnoprávních korporací;
9. právní ochrany živnosti, práva autorského a nakladatelského;
10. spolupráce Spolku a zemí:
 - a) v rámci kriminální policie,
 - b) na ochranu svobodného demokratického zřízení, trvání a bezpečnosti Spolku nebo země (ústavní ochrana) a
 - c) na obranu proti snahám, které na spolkovém území ohrožují použitím násilí nebo k tomu směřujícím přípravným jednáním zahraniční zájmy Spolkové republiky Německo, jakož i zařízení Spolkového úřadu kriminální policie a mezinárodního boje proti zločinnosti.
11. statistiky pro účely Spolku.

Čl. 74.

(1) Konkurující zákonodárství se vztahuje na tyto obory:

1. občanské právo, trestní právo a výkon trestu, soudní zřízení, řízení před soudy, advokacie, notářství a právní poradenství.
2. věci osobního statutu;
3. právo spolkovací a shromažďovací;
4. právo pobytu a usazování cizinců;
- 4a. právní úprava, týkající se zbraní a třaskavin;
5. zrušen
6. záležitosti uprchlíků a vyhnanců;
7. veřejná péče;
8. zrušen
9. válečné škody a jejich náprava;
10. péče o válečné poškozence a pozůstalé a péče o bývalé válečné zajatce;
- 10a. válečné hroby a hroby jiných obětí války a obětí vlády násilí;
11. hospodářské právo (doly, průmysl, energetické hospodářství, těmelství, živnosti, obchod, bankovníctví a burzy, soukromoprávní pojišťovnictví);
- 11a. výroba a použití jaderné energie k mírovým účelům, zřizování a provoz zařízení, která slouží těmto účelům, ochrana před nebezpečím, jež vzniká při uvolňování jaderné energie nebo ionizačním zářením a ostraňování radioaktivních látek;
12. pracovní právo včetně podnikového zřízení, ochrany při práci a zprostředkování práce, dále sociální pojištění včetně pojištění proti nezaměstnanosti;
13. úprava výpomoci pro vzdělání a podpora vědeckého výzkumu;
14. právo na vyvlastnění, pokud přichází v úvahu ve věcných oborech článků 73 a 74;
15. převedení půdy a pozemků, přírodního bohatství a výrobních prostředků do společenského vlastnictví nebo jiných forem společného hospodaření;
16. ochrana před zneužitím hospodářské moci;
17. podpora zemědělské a lesní výroby, zajištění výživy, dovoz a vývoz zemědělských a lesních výrobků, rybolov na širém moři a při pobřeží a ochrana pobřeží;
18. obchod nemovitostmi, pozemkové právo (bez práva příspěvků na

inženýrské síťe) a zemědělské nájmy, bytová péče, věci sídlíšť a domovů;

19. opatření proti obecně nebezpečným a nakažlivým chorobám lidí a zvířat, připouštění k lékařským a jiným zdravotním povoláním a lékařství, k obchodu s léčiv, zdravotními prostředky, omamnými prostředky a jedy;

19a. hospodářské zabezpečení nemocnic a úprava dávek nemocnění péče;

20. ochrana při nakládání s potravinami a poživatinami i sportovními předměty, krmiv, zemědělským a lesním osivem a sazenicemi, ochrana rostlin před nemocemi a škůdci, jakož i ochrana zvířat;

21. plavba na širém moři i při pobřeží jakož i námořní značení, vnitrozemská plavba, povětrnostní služba, mořské trati a vnitrozemské trati sloužící obecnému provozu;

22. silniční doprava, motorismus a stavba a udržování silnic dálkové dopravy, jakož i vybírání a použití poplatků za užívání veřejných silnic vozidly;

23. kolejové dráhy, jež nejsou spolkovými drahami s výjimkou hořských drah;

24. odstraňování odpadků, udržování čistoty ovzduší a boj proti hluku;

25. ručení státu;

26. umělé oploďňování u lidí, výzkum a umělé změny dědičných informací, jakož i úprava transplantací orgánů a tkání;

(2) Zákony podle odstavce 1 čís. 25 potřebují souhlasu Spolkové rady.

Čl. 74a.

(1) Konkurnující zákonodárství se vztahuje dále na služné a na zabezpečení příslušníků veřejné služby, kteří jsou ve služebním a přísežném poměru, pokud Spolkem nepřisluší výlučně zákonodárství podle článku 73 čís. 8.

(2) Spolkové zákony podle odstavce 1 vyžadují souhlasu Spolkové rady.

(3) Souhlasu Spolkové rady vyžadují i spolkové zákony podle článku 73 čís. 8, pokud předpokládají jiná měřítka pro strukturu nebo výměr služného a pro zabezpečení včetně hodnocení úřadu anebo předpokládají jiné nejnižší a nejvyšší hranice, než spolkové zákony podle odstavce 1.

Čl. 75.

(1) Spolek má právo vydávat za předpokladů článku 72 rámcové předpisy pro zákonodárství zemí o:

1. právních poměrech osob ve veřejné službě zemí, obcí a jiných veřejnoprávních korporací, pokud článek 74a nestanoví nic jiného;

1a. všeobecných zásadách vysokého školství;

2. všeobecných právních poměrech tisku;

3. myslivosti, ochraně přírody a péči o krajinu;

4. rozdělení půdy, uspořádání prostoru a hospodaření vodou;

5. přehlasování a průkazech;

6. ochraně německého kulturního bohatství před zavlečením do ciziny.

Čl. 72 odst. 3 platí přiměřeně.

(2) Rámcové předpisy mohou jen výjimečně obsahovat úpravu jednotlivostí anebo bezprostředně platnou úpravu.

(3) Vydá-li Spolek rámcové předpisy, jsou země povinny během přiměřené a zákonem stanovené lhůty vydat potřebné zemské zákony.

Čl. 76.

(1) Návrhy zákonů jsou předkládány Spolkovému sněmu vládou, ze středu Spolkového sněmu samotného nebo Spolkovou radou.

(2) Návrhy Spolkové vlády se musí nejdříve předložit Spolkové radě. Spolková rada má právo zaujmout k těmto návrhům stanovisko do šesti týdnů. Požádá-li z důležitých důvodů, zejména s ohledem na rozsah návrhu o prodloužení lhůty, činí lhůta devět týdnů. Spolková vláda může návrh, který při předložení Spolkové radě výjimečně označila jako zvláště naléhavý předložit Spolkovému sněmu po třech týdnech nebo, vyžádá-li Spolková rada postup podle věty 3, po šesti týdnech, i když jí dosud nedošlo stanovisko Spolkové rady; stanovisko Spolkové rady musí neprodleně předat Spolkovému sněmu. U návrhů na změnu tohoto Základního zákona a na přenesení výsostných práv podle článku 23 nebo článku 24 je lhůta k zaujetí stanoviska devět týdnů; věty 4 nelze použít.

(3) Předlohy Spolkové rady předkládá Spolková vláda Spolkovému sněmu během šesti týdnů. Přitom vyloží své stanovisko. Požádá-li z důležitých důvodů, zejména s ohledem na rozsah předlohy, o prodloužení lhůty, činí tato lhůta devět měsíců. Jestliže Spolková rada výjimečně označí určitou předlohu jako zvláště naléhavou, činí lhůta tři týdny, nebo vyslovila-li Spolková vláda požadavek podle věty 3, šest týdnů. Při návrzích na změnu tohoto Základního zákona a k přenesení výsostných práv podle článku 23 nebo 24 činí lhůta devět týdnů; věty 4 nelze použít. Spolkový sněm musí o návrzích jednat a rozhodnout v přiměřené lhůtě.

Čl. 77.

(1) Na spolkových zákonech se usnáší Spolkový sněm. Předseda Spolkového sněmu je po přijetí neprodluženě předá Spolkové radě.

(2) Spolková rada může do tří týdnů od doručení usnesení o zákoně požadovat svolání výboru, uvořenému ze členů Spolkového sněmu a Spolkové rady, pro společné porady o návrzích. Složení a jednání tohoto výboru upravuje jednací řád, na kterém se usnáší Spolkový sněm a který vyžaduje schválení Spolkové rady. Členové Spolkové rady, vyslaní do tohoto výboru, nejsou vázáni příkazy. Je-li k zákonu třeba souhlasu Spolkové rady, může požadovat jeho svolání i Spolkový sněm a Spolková vláda. Návrhne-li výbor změnu jeho usnesení o zákoně, musí se Spolkový sněm znovu usnášet.

(2a) Je-li k zákonu třeba souhlasu Spolkové rady, musí Spolková rada v přiměřené lhůtě rozhodnout o souhlasu, není-li vznesen požadavek podle odstavce 2 věty 1. anebo pokud neskončilo zprostředkovací řízení bez návrhu na změnu usnesení o zákonu.

(3) Nevýžaduje-li zákon souhlasu Spolkové rady, může Spolková rada po skončení řízení podle odstavce 2 podat během dvou týdnů námítky proti zákonu, na kterém se usnesl Spolkový sněm. Lhůta k podání námitek začíná v případě poslední věty odstavce 2 doručením nového usnesení Spolkového sněmu, ve všech ostatních případech doručením sdělení předsedy výboru zřízení podle odstavce 2, že řízení před výborem bylo skončeno.

(4) Usnese-li se na námítkách většina členů Spolkové rady, mohou být námítky zamítnuty usnesením většiny členů Spolkového sněmu. Usnesla-li se Spolková rada na námítkách většinou nejmeně dvou třetin svých hlasů, je třeba k zamítnutí Spolkovým sněmem dvoutřetinové většiny (přítomných – pozn. překl.), nejmeně většiny členů Spolkového sněmu.

Čl. 78.

Zákon, usnesený Spolkovým sněmem, vznikne teprve, vysloví-li Spolková rada s ním souhlas, nepodá-li návrh podle čl. 77 odst. 2, nepodá-li ve lhůtě článku 77 odst. 3 námítky, nebo je odvolá, nebo jsou-li námítky Spolkovým sněmem přehlasovány.

Čl. 79.

(1) Základní zákon může být změněn jen zákonem, který výslovně mění nebo doplňuje text Základního zákona. U mezinárodních smluv, jejichž předmětem je mírová smlouva, příprava mírové smlouvy nebo zrušení okupáčního režimu nebo jež mají sloužit obraně Spolkové republiky, stačí pro objasnění, že

ustanovení Základního zákona nebrání uzavření a platnosti smluv, doplnit znění Základního zákona, odpovídajícím objasněním.

(2) Takový zákon vyžaduje souhlasu dvou třetin členů Spolkového sněmu a dvou třetin hlasů Spolkové rady.

(3) Změna tohoto Základního zákona, která se dotýká členění Spolku do zemí, zásadního spolupůsobení zemí při zákonodárství nebo zásad stanovených v článcích 1 a 20 je nepřijatelná.

Čl. 80.

(1) Zákon může zmocnit Spolkovou vládu, spolkového ministra nebo zemské vlády vydávat právní nařízení. Přitom musí být v zákoně stanoven obsah, účel a rozsah uděleného zmocnění. V nařízení je nutno uvést jeho právní základ. Je-li zákonem stanoveno, že zmocnění může být dále přeneseno, je k přenesení tohoto zmocnění třeba právního nařízení.

(2) S výhradou jiné úpravy spolkovým zákonem vyžadují souhlas Spolkové rady právní nařízení Spolkové vlády nebo spolkového ministra o zásadách a poplatcích za používání zařízení pošt a telekomunikací, o používání zařízení spolkových železnic, o stavbě a provozu železnic, jakož i právní nařízení na základě spolkových zákonů, jež vyžadují souhlas Spolkové rady nebo jež provádějí země z příkazu Spolku nebo jako vlastní záležitost.

(3) Spolková rada může předkládat Spolkové vládě návrhy na vydání právních nařízení, jež vyžadují jejího souhlasu.

(4) Jsou-li spolkovým zákonem nebo na základě spolkových zákonů k vydání právního nařízení zmocněny zemské vlády, jsou země také oprávněny k úpravě zákonem.

Čl. 80a.

(1) Pokud je v tomto Základním zákoně nebo v některém spolkovém zákoně obrany věcně ochrany civilního obyvatelstva stanoveno, že právní předpisy mohou být použity pouze podle ustanovení tohoto článku, je použití přípustné, kromě případu obrany, pouze tehdy, když Spolkový sněm konstatoval vznik stavu napětí nebo když s použitím výslovně souhlasil. Ke zjištění stavu napětí a pro zvláštní souhlas v případech článků 12a odst. 5 věta 1. a odst. 6 věta 2. je třeba dvoutřetinové většiny odevzdaných hlasů.

(2) Opatření na základě právních předpisů podle odst. 1 se zruší, jestliže to Spolkový sněm požaduje.

(3) Odchylně od odstavce 1 je použití takových právních předpisů přípustné také na základě a podle rozhodnutí mezinárodního orgánu v rámci spoje-

necke smlouvy, přijatého se souhlasem spolkové vlády. Opatření podle tohoto odstavce musí být zrušena, když to požaduje většina členů Spolkového sněmu.

Čl. 81.

(1) Nedojde-li v případě článku 68 k rozpuštění Spolkového sněmu, může spolkový prezident na žádost Spolkové vlády se souhlasem Spolkové rady vyhlásit pro určitý návrh zákona nouzový stav zákonodárství, jestliže Spolkový sněm návrh zamítne, ačkoli jej Spolková vláda označila za naléhavý. Totéž platí je-li zamítnut návrh zákona, ačkoli spolkový kancléř s ním spojil návrh podle článku 68.

(2) Zamítne-li Spolkový sněm po vyhlášení nouzového stavu zákonodárství návrh zákona znovu anebo přijme-li jej ve znění označeném Spolkovou vládou za nepřijatelné, platí zákon jako řádně usnesený, pokud s ním souhlasí Spolková rada. Totéž platí, není-li návrh Spolkovým sněmem schválen do čtyř týdnů po opětovném podání.

(3) Během funkčního období spolkového kancléře může být i každý jiný návrh zákona zamítnutý Spolkovým sněmem přijat podle odstavce 1 a 2 ve lhůtě šesti měsíců po prvním vyhlášení nouzového stavu zákonodárství. Po uplynutí lhůty je během funkčního období téhož spolkového kancléře další vyhlášení nouzového stavu zákonodárství nepřipustné.

(4) Základní zákon nesmí být zákonem přijatým podle odstavce 2 ani změněn ani zcela nebo zčásti zbaven účinnosti ani nesmí být zastraveno jeho provádění.

Čl. 82.

(1) Zákony přijaté podle předpisů tohoto Základního zákona vyhotovuje po spolupodepsání a vyhlášení ve Sbírce spolkových zákonů spolkový prezident.

(2) Každý zákon a každé právní nařízení má stanovit den počátku platnosti. Chybě-li taková ustanovení, pak nabývají platnosti 14. dne po uplynutí dne, v němž byla vydána příslušná Sbírka spolkových zákonů.

VIII. PROVÁDĚNÍ SPOLKOVÝCH ZÁKONŮ A SPOLKOVÁ SPRÁVA

Čl. 83.

Země provádějí spolkové zákony jako vlastní záležitost, pokud tento Základní zákon nestanoví jinak nebo nepřipouští něco jiného.

Čl. 84.

(1) Provádějí-li země spolkové zákony jako vlastní záležitost, upravují zřízení úřadů a správní řízení, pokud spolkové zákony se souhlasem Spolkové rady nestanoví jinak.

(2) Spolková vláda může se souhlasem Spolkové rady vydávat obecné správní předpisy.

(3) Spolková vláda dohlíží na to, aby země prováděly spolkové zákony podle platného práva. Za tím účelem může Spolková vláda vysílat pověřence k nejvyšším zemským úřadům a jejich souhlasem, nebo jestliže tento souhlas odepřou, se souhlasem Spolkové rady, též k podřízeným úřadům.

(4) Nejsou-li odstraněny nedostatky, které Spolková vláda při provádění spolkových zákonů v zemích zjistí, rozhodne Spolková rada na návrh Spolkové vlády nebo země, zda země porušila právo. Proti rozhodnutí Spolkové rady se lze odvolat ke Spolkovému ústavnímu soudu.

(5) Spolkovým zákonem, který vyžaduje souhlasu Spolkové rady, může být Spolkové vládě propůjčeno oprávnění vydávat k provádění spolkových zákonů ve zvláštních případech jednotlivé příkazy. Musí být určeny nejvyšším zemským úřadům, nejde-li o případ, který pokládá Spolková vláda za naléhavý.

Čl. 85.

(1) Provádějí-li země spolkové zákony na příkaz Spolku, zůstává zřizování úřadů věcí zemí, pokud spolkové zákony se souhlasem Spolkové rady nestanoví jinak.

(2) Spolková vláda může se souhlasem Spolkové rady vydávat obecné správní předpisy. Může upravovat jednotně vzdělání úředníků a zaměstnanců. Vedoucí provádějících úřadů jsou jmenováni v dohodě s ní.

(3) Zemské úřady podléhají příkazům příslušných nejvyšších spolkových úřadů. Příkazy se dávají kromě případu, který Spolková vláda považuje za naléhavý, nejvyšším zemským úřadům. Provedení příkazu musí zajistit nejvyšší zemské úřady.

(4) Spolkový dozor se vztahuje na zákonnost a účelnost provedení. Spolková vláda může za tímto účelem požadovat podání zpráv a předkládání spisů a vysílat pověřence ke všem úřadům.

Čl. 86.

Provádějí-li Spolek zákony vlastní správou nebo bezprostředními spolkovými institucemi nebo ústavy veřejného práva, vydává Spolková vláda obecné správní

ní předpisy, pokud zákon nic zvláštního nestanoví. Upravuje zřizování útahů pokud zákon nestanoví jinak.

Čl. 87.

Spolek řídí ve vlastní správě a vlastní správní soustavou zahraniční službu, spolkovou finanční správu, spolkové dráhy a podle článku 89 správu spolkových vodních cest a plavby. Spolkovým zákonem mohou být zřizeny spolkové úřady pro ochranu hranic, ústředny pro policejní informační a zpravodajskou službu, pro kriminální policii a ke shromažďování podkladů pro účely ústavní ochrany a pro ochranu před snahami na území Spolku použitím násilí nebo přípravým jednáním k němu ohrožovat zahraniční zájmy Spolkové republiky Německo.

(2) Jako bezprostředně spolkové korporace veřejného práva jsou vedeni nositelé sociálního pojištění, jejichž působnost přesahuje území jedné země, nikoli však více než tři země, jsou odchýlně od věty 1 vedeni jako bezprostřední zemské korporace veřejného práva, označí-li zúčastněné země zemí, které světlily nejvyšší dozor.

(3) Kromě toho může spolkový zákon zříditi samostatně spolkové vyšší úřady a nové bezprostředně spolkové korporace a ústavy veřejného práva pro věci spadající do zákonodárství Spolku. Vzniknou-li Spolku v oborech, v nichž mu přislouží zákonodárství, nové úkoly, lze se souhlasem Spolkové rady a většiny Spolkového sněmu zříditi spolkové úřady středního a nižšího stupně.

Čl. 87a.

(1) K obraně vytváří Spolek ozbrojené síly. Jejich početní síla a organizační zásady musí vycházet ze státního rozpočtu.

(2) Kromě obrany mohou být ozbrojené síly nasazeny jen pokud to tento Základní zákon výslovně připouští.

(3) Během stavu obrany a napětí mají ozbrojené síly oprávnění chrániti civilní objekty a převzít úkoly řízení dopravy, pokud je to třeba k jejich obraně ným úkolům. Kromě toho může být ve stavu obrany a napětí přenesena na ozbrojené síly ochrana civilních objektů za účelem podpory policejních opatření; ozbrojené síly přitom spolupůsobí s příslušnými úřady.

(4) Za účelem odvrácení nebezpečí, hroziícího existenci nebo svobodnému demokratickému zřízení Spolku nebo některé země, může Spolková vláda, jestliže nastanou předpoklady, uvedené v článku 91 odst. 2 a nedostávají-li policejní síly a pohraniční služba, nasadit ozbrojené síly k podpoře policie

a pohraničních jednotek při ochraně civilních objektů a při potírání organizovaných a vojensky ozbrojených povstalců. Nasazení ozbrojených sil se zastaví, jestliže o to požádá Spolkový sněm nebo Spolková rada.

Čl. 87b.

(1) Správa spolkové branné moci je řízena jako vlastní spolková správa vlastní správní soustavou. Slouží úkolům osobního vybavení a bezprostředního krytí věcných potřeb ozbrojených sil. Úkoly, spojené s náhradou škod a vojenskými stavbami, mohou být přeneseny na správu spolkové branné moci jen spolkovým zákonem, jenž vyžaduje souhlas Spolkové rady. Souhlasu Spolkové rady dále vyžadují zákony, pokud zmocňují správu spolkové branné moci k zásahům do práv třetích osob; výjimku však tvoří zákony v oblasti osobního vybavení.

(2) Jinak mohou spolkové zákony, týkající se obrany, včetně náhradní služby a ochrany civilního obyvatelstva stanovit se souhlasem Spolkové rady, že jejich provedení bude zcela nebo zčásti zajištěno buď spolkovou správou s vlastní správní soustavou, nebo zeměmi z pověření Spolku. Budou-li tyto zákony prováděny zeměmi z pověření Spolku, mohou se souhlasem Spolkové rady stanovit, že oprávnění, náležející na základě článku 85 Spolkové vlády a příslušným nejvyšším spolkovým úřadům, se zcela nebo zčásti přenášejí na vyšší spolkové úřady; přitom může být stanoveno, že při vydávání obecných správních předpisů podle článku 85 odst. 2 věta 1. tyto úřady nejsou vázány na souhlas Spolkové rady.

Čl. 87c.

Zákony, vydávané na základě článku 74 čs. 11a, mohou se souhlasem Spolkové rady stanovit, že je provedou země z pověření Spolku.

Čl. 87d.

(1) Správa letecké dopravy je řízena ve vlastní správě Spolku. O veřejnoprávní nebo soukromoprávní formě organizace rozhodne Spolkový zákon.

(2) Spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady, může přenést úkoly správy letecké dopravy na země jako správu z pověření.

Čl. 87e.

(1) Správa železniční dopravy pro železnice Spolku je záležitostí Spolkové správy. Spolkový zákon může světlit úkoly železniční správy zemím do vlastní správy.

(2) Spolek uskutečňuje úkoly železniční správy, přesahující rámec spolkových železnic, pokud mu jsou tyto úkoly svěřeny spolkovým zákonem.

(3) Spolkové železnice mají soukromoprávní úpravu hospodářského podniku. Jsou ve vlastnictví Spolku, pokud jde o činnost výstavby, údržby a provozu kolejových cest. Zcizit podíl Spolku na podniku podle věty druhé lze zován kolejevací cest. Zcizit větší podíl tohoto podniku zůstává Spolku na základě zákona, přičemž většina podílů tohoto podniku zůstává Spolku.

Bližší upravit spolkový zákon.

(4) Spolek zajišťuje, aby při výstavbě a udržování kolejové sítě spolkových železnic, jakož i při jejich přepravních službách, pokud nejde o železniční přepravu osob se dbalo blaha celku a dopravních potřeb. Bližší upravuje spolkový zákon.

(5) Zákony na základě odstavců 1 až 4 vyžadují souhlas Spolkové rady, Souhlasu Spolkové rady vyžadují dále zákony, které upravují zánik, sloučení nebo štěpení železničního podniku Spolku, převádění kolejí spolkových železnic na jiné osoby, jakož i ukončení provozu na kolejích spolkových železnic anebo zákony, spojené s účinky na osobní kolejovou přepravu.

Čl. 87f.

(1) Podle ustanovení Spolkového zákona, který vyžaduje souhlas Spolkové rady, zajišťuje Spolek v oblasti pošt a telekomunikace plošně přiměřené a pořádkové služby.

(2) Služby ve smyslu odstavce 1 poskytují podniky, vyčleněné ze zvláštního majetku Německé pošty a další soukromé subjekty, jakožto činnost na soukromém hospodářském základě. Státem stanovené úkoly v oblasti pošt a telekomunikací provádí Spolková správa.

(3) Aniž by byl dotčen odstavec 2 věta druhá, vykonává Spolek právní formou bezprostřední spolkové instituce veřejného práva jednotlivé úkoly ve vztahu k podnikům, vyčleněným ze zvláštního majetku Německé pošty, jestliže to spolkový zákon stanoví.

Čl. 88.

Spolek zřídí měnovou a cedulovou banku jako spolkovou banku.

Její úkoly a oprávnění lze v rámci Evropské unie přenést na Evropskou ústřední banku, jež je nezávislá a jejímž předním cílem je zajištění cenové stability.

Čl. 89.

(1) Spolek je vlastním dosavadních říšských vodních cest.

(2) Spolek spravuje spolkové vodní cesty vlastními orgány. Provádí státní

úkoly vnitrozemské plavby, které přesahují rámec země a úkoly námořní plavby svěřené mu zákonem. Na žádost může správu spolkových vodních cest, pokud leží na území země, svěřit této zemi jako správu z pověření. Jestliže vodní cesta prochází více zeměmi, může Spolek pověřit tu zemi, kterou zúčastněná země navrhne.

(3) Při správě, výstavbě a zřízení vodních cest je nutno v dohodě se zeměmi dbát na potřeby zemědělství a vodního hospodářství.

Čl. 90.

(1) Spolek je vlastním dosavadních říšských dálnic a říšských silnic.

(2) Země nebo podle zemského práva příslušné samosprávné korporace spravují spolkové dálnice a jiné spolkové silnice dálnkové dopravy z pověření Spolku.

(3) Na žádost země může Spolek spolkové dálnice a jiné spolkové silnice pro dálnkovou dopravu, pokud leží na území této země, převzít do vlastní správy Spolku.

Čl. 91.

(1) K odvrácení nebezpečí, ohrožujícího trvání nebo svobodné demokratické zřízení Spolku nebo země, může si země vyžádat policejní síly jiných zemí, jakož i síly a zařízení jiných správ a pohraniční služby.

(2) Není-li země, které hrozí nebezpečí, sama schopna nebo připravena nebezpečí zdolat, může Spolková vláda podřídit svým příkazům policii této země i policejní síly jiných zemí jakož i nasadit jednotky ochrany spolkových hranic. Toto opatření musí být zrušeno po odstranění nebezpečí, avšak kdykoli na žádost Spolkové rady. Vztahuje-li se nebezpečí na území více než jedné země, může Spolková vláda, pokud je to třeba k jeho účinnému zdoření, dávat příkazy zemským vládám; věta 1. a věta 2. zůstávají nedotčeny.

VIIIa. SPOLEČNÉ ÚKOLY

Čl. 91a.

(1) Spolek spolupůsobí při plnění úkolů zemí na úsecích, jež jsou dále uvedeny, jestliže jsou tyto úkoly významné pro celek a jestliže je spolupůsobení Spolku žádoucí ke zlepšení životních podmínek (společné úkoly):

1. výstavba dosavadních a stavba nových vysokých škol včetně vysokoškolských klinik,
2. zlepšování regionální hospodářské struktury,
3. zlepšování agrární struktury a ochrany pobřeží.

(2) Spolkový zákon se souhlasem Spolkové rady blíže určí společné úkoly. Zákon má obsahovat všeobecné zásady pro jejich plnění.

(3) Zákon upraví procesní pravidla a instituce rámcového plánování. Zařazení plánu do rámcového plánu se musí dít se souhlasem země, v jejímž území bude prováděn.

(4) V případech odst. 1 čís. 1 připadá Spolku k tíži polovina nákladů v každé zemi. V případech podle odst. 1 čís. 3 nese Spolek alespoň polovinu; účast musí být stanovena pro všechny země jednotně. Blíží upravuje zákon. Opatření prostředků je vyhrazeno úpravě v rozpočtech Spolku a zemi.

(5) Spolková vláda a Spolková rada musí být na požádání informovány o provádění společných úkolů.

Čl. 91b.

Spolek a země mohou na základě dohod spolupůsobit při plánování vzdělání a při podpoře zařízení a plánů vědeckého výzkumu, jehož význam přesahuje regionální rámec. Rozdělení nákladů se upraví dohodou.

IX. ORGANIZACE SODNICTVÍ

Čl. 92.

Soudní pravomoc je svěřena soudcům; vykonává ji Spolkový ústavní soud, tímto Základním zákonem zřízené spolkové soudy a soudy zemí.

Čl. 93.

(1) Spolkový ústavní soud rozhoduje:

1. o výkladu tohoto Základního zákona z podnětu sporů o rozsah práv a povinností nejvyššího spolkového orgánu nebo jiných ústředních, které tento Základní zákon nebo jednací řád nejvyššího spolkového orgánu vyžaduje vlastními právy;

2. při názorových rozdílech nebo pochybnostech o formální a věcné slučitelnosti spolkového nebo zemského práva s tímto Základním zákonem nebo slučitelnosti zemského práva s jinými spolkovými právy na podnět spolkové vlády, zemské vlády nebo třetího členu Spolkového sněmu;

2a. při názorových rozporech, zda zákon odpovídá předpokladům čl. 72 odst. 2, a to na návrh Spolkové rady, zemské vlády nebo reprezentativního orgánu lidu některé země;

3. při názorových rozdílech o právech a povinnostech Spolku a zemí, zejména při provádění spolkového práva zeměmi a při výkonu spolkového dozoru;

4. v jiných veřejnoprávních sporech mezi Spolkem a zeměmi, mezi různými zeměmi nebo uvnitř země, pokud není dána jiná cesta práva;

4a. o ústavních stížnostech, které může podat kdokoli s tvrzením, že je poškozen veřejnou mocí v některém svém základním právu nebo v některém ze svých práv obsažených v článku 20, odst. 4, 33, 38, 101, 103 a 104;

4b. o ústavních stížnostech obcí a svazů obcí pro porušení práva na samosprávu podle článku 28 zákonem, u zemských zákonů však jen pokud, pokud nemůže být podána stížnost u zemského ústavního soudu;

5. v ostatních případech stanovených tímto Základním zákonem.

(2) Spolkový ústavní soud dále působí v dalších případech, které mu přikazuje spolkový zákon.

Čl. 94.

(1) Spolkový ústavní soud sestává ze spolkových soudců a ostatních členů. Členy Spolkového ústavního soudu volí po jedné polovině Spolkový sněm a Spolková rada. Nesmějí být členy Spolkového sněmu, Spolkové rady, Spolkové vlády ani obdobných orgánů země.

(2) Spolkový zákon upravuje jeho organizaci a jednání a stanoví, v kterých případech mají jeho rozhodnutí sílu zákona. Může učinit podmínkou pro ústavní stížnosti předchozí vyčerpání pořadu práva a upravit zvláštní přijímací řízení.

Čl. 95.

(1) Pro oblast řádného, správního, finančního, pracovního a sociálního soudnictví zřizuje Spolek jako nejvyšší soudní dvory Spolkový soudní dvůr, Spolkový správní soud, Spolkový finanční dvůr, Spolkový pracovní soud a Spolkový sociální soud.

(2) O povolávání soudců těchto soudů rozhoduje spolkový ministr příslušný pro daný obor spolu s výborem pro volbu soudců, který sestává ze zemských ministrů, příslušných pro dané obory a stejného počtu členů, volených Spolkovým sněmem.

(3) Za účelem zachování jednoty soudnictví se vytvoří společný senát soudců, uvedených v odstavci 1. Blíží upravuje spolkový zákon.

Čl. 96.

(1) Spolek může zřídit spolkový soud pro záležitosti právní ochrany čme-sel.

(2) Spolek může zřídit vojenské trestní soudy pro obranné síly, jakožto

spolkové soudy. Mohou vykonávat trestní soudnictví pouze za stavu obrany a jen pro příslušníky ozbrojených sil, kteří byli vysláni do zahraničí nebo naloženi na palubu válečných lodí. Blíží upravuje spolkový zákon. Tyto soudy patří do služební oblasti spolkového ministra spravedlnosti. Jejich řádní soudci musí mít způsobilost k soudcovskému úřadu.

(3) Nejvyšším soudním dvorem pro soudy uvedené v odstavci 1 a 2 je Spolkový soudní dvůr.

(4) Spolek může pro osoby, které jsou k němu ve veřejnoprávním služebním poměru, zřídit spolkové soudy pro rozhodování v disciplinárním řízení a v řízení o stížnostech.

(5) Spolkový zákon se souhlasem Spolkové rady může zemským soudům světit výkon spolkového soudnictví v těchto oblastech:

1. genocidia;
2. zločiny proti lidskosti dle mezinárodního práva;
3. válečné zločiny;
4. jiná jednání, způsobila narušit mírové soužití národů a s tímto úmyslem podniknutá (článek 26 odst. 1);
5. obrana státu.

Čl. 97.

(1) Soudci jsou nezávislí a podléhají jen zákonu.

(2) Řádně a podle plánu definitivně ustanovení soudci mohou být propuštěni před uplynutím svého úředního období anebo trvale nebo dočasně zbaveni svého úřadu nebo přeloženi na jiné místo nebo dáni na odpočinek proti své vůli jen z moci soudního rozhodnutí a z důvodů a způsobů, které jsou stanoveny zákonem. Zákonodárcí může určit věkovou hranici, při jejímž dosažení odchází soudci ustanovení na doživotí na odpočinek. Při změně organizace soudů nebo jejich obvodů mohou být soudci přeloženi k jinému soudu nebo propuštěni z úřadu, avšak pouze při ponechání plného platu.

Čl. 98.

(1) Právní postavení soudců upraví zvláštní spolkový zákon.

(2) Provní-li se spolkový soudce při výkonu svého úřadu nebo mimo něj proti zásadám Základního zákona nebo proti ústavnímu zřízení země, může Spolkový ústavní soud na návrh Spolkového sněmu dvouručetinou většinou naříditi, aby soudce byl přeložen do jiného úřadu nebo dán na odpočinek. Jde-li o úmyslné provinění, může být propuštěn.

(3) Právní postavení soudců v zemích je upraveno zvláštními zemskými

zákonů. Spolek může vydat rámcové předpisy, pokud článek 74a odst. 4 nestanovi nic jiného.

(4) Země mohou určit, že o ustanovení soudců v zemích rozhoduje zemský ministr spravedlnosti spolu s Výborem pro volbu soudců.

(5) Pro zemské soudce mohou země zavést úpravu odpovídající odstavci 2. Platné ústavní právo země zůstává nedotčeno. O žalobě na soudce rozhoduje Spolkový ústavní soud.

Čl. 99.

Zemský zákon může rozhodování o ústavních sporech uvnitř země přikázat Spolkovému ústavnímu soudu, nejvyšším soudním dvorem jmenovaným v článku 95 odst. 1 jako poslední instanci rozhodování o takových věcech, kde jde o použití zemského práva.

Čl. 100.

(1) Má-li se soud při rozhodování použít zákon, který pokládá za protústavní, přeruší řízení a vyčká rozhodnutí zemského soudu příslušného pro ústavní spory, jde-li o porušení ústavy země, nebo rozhodnutí Spolkového ústavního soudu, jde-li o porušení tohoto Základního zákona. To platí rovněž, jde-li o porušení tohoto Základního zákona zemským právem nebo o neslučitelnost zemského zákona se zákonem spolkovým.

(2) Vznikne-li v některém sporu pochybnost, zda je určité pravidlo mezinárodního práva součástí spolkového práva a zda zakládá pro jednotlivce práva a povinnosti přímo (čl. 25), vyžádá si soud rozhodnutí Spolkového ústavního soudu.

(3) Chce-li se ústavní soud některé země při výkladu Základního zákona odchylovat od rozhodnutí Spolkového ústavního soudu nebo ústavního soudu jiné země, vyžádá si tento ústavní soud rozhodnutí Spolkového ústavního soudu.

Čl. 101.

(1) Výjimečné soudy jsou nepřipustné. Nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci.

(2) Soudy pro zvláštní obory mohou být zřízeny pouze zákonem.

Čl. 102.

Trest smrti je zrušen.

Čl. 103.

(1) Před soudem má každý nárok, aby byl podle práva slyšen.

(2) Čin může být trestán jen tehdy, jestliže byla trestnost stanovena zákonem dříve, než byl čin spáchán.

(3) Nikdo nesmí být pro týž čin na základě obecných trestních zákonů trestán vícekrát.

Čl. 104.

(1) Osobní svoboda může být omezena jen formou zákona a pouze při dodržení forem v něm předepsaných. Zadržené osoby nesmějí být duševně ani tělesně týrány.

(2) O přípustnosti odnětí svobody a jeho dalším trvání může rozhodovat jen soudce. Není-li odnětí svobody založeno na soudcovském příkazu, je nutno neprodleně požádat o rozhodnutí soudce. Policie nesmí na základě vlastní moci nikoho držet ve vazbě déle než do konce dne následujícího po zadržení. Bližší bude upraveno zákonem.

(3) Každý, kdo byl předběžně zadržen pro podezření z trestného činu, musí být nejpozději den po zadržení předveden k soudci, který mu sdělí důvody zadržení, vyslechne ho a dá mu příležitost k námítkám. Soudce musí neprodleně vydat písemný zatýkácí rozkaz, opatřený odůvodněním nebo nářítím propuštění na svobodu.

(4) O každém soudním rozhodnutí o nařízení nebo o trvání odnětí svobody musí být neprodleně zpraven rodinný příslušník zadrženého nebo osoba, které důvěřuje.

X. FINANCE

Čl. 104a.

(1) Spolek a země nesou odděleně náklady, které vyplývají z provádění jejich úkolů, pokud tento Základní zákon nestanoví něco jiného.

(2) Jestliže země jednají z pověření Spolku, nese náklady z toho vyplývající Spolek.

(3) Spolkové zákony, které povolují platby a jsou prováděny zemními, mohou stanovit, že platby ponese zcela nebo zčásti Spolek. Jestliže zákon stanoví, že Spolek ponese polovinu nebo více než polovinu nákladů, budou tyto provedeny z pověření Spolku. Jestliže zákon stanoví, že země poneseu čtvrtinu nákladů nebo více, je třeba souhlasu Spolkové rady.

(4) Spolek může zemím pro zvlášť významné investice zemí a obcí (svazů obcí) poskytnout finanční pomoc, které je třeba, aby se zabránilo porušení celkové hospodářské rovnováhy nebo k vyrovnání rozdílné hospodářské síly

na území Spolku nebo pro podporu hospodářského růstu. Bližší, zejména dluhy investic, které mají být podporovány, bude upraveno spolkovým zákonem, který vyžaduje souhlas Spolkové rady, nebo na základě spolkového rozpočtu nebo správní dohody.

(5) Spolek a země nesou správní náklady vznikající u jejich úřadů a ručí navzájem za řádnou správu. Bližší stanoví spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady.

Čl. 105.

(1) Spolek má výlučné zákonodárství pro cla a finanční monopoly.

(2) Spolek má konkurující zákonodárství o zbyvajících daních, jestliže mu zcela nebo zčásti náleží výnos těchto daní nebo jsou-li dány předpoklady článku 72, odst. 2.

(2a) Země jsou oprávněny k zákonodárství o místních spotřebních daních a daních k úhradě výdajů, pokud a do té míry, v jaké se nerovnájí daním, upraveným spolkovými zákony.

(3) Spolkové zákony o daních, jejichž výnos zcela nebo zčásti plyne zemím nebo obcím (svazům obcí), vyžadují souhlas Spolkové rady.

Čl. 106.

(1) Spolku náleží výnos finančních monopolů a příjem z těchto daní:

1. cla
2. spotřební daně, pokud nenáleží podle odstavce 2 zemím, podle odstavce 3 Spolku a zemím společně nebo podle odstavce 6 obcím,

3. přepravní daň,

4. daň z pohybu kapitálu, pojišťovací daň a daň ze směnek,

5. jednorázové majetkové dávky a vyrovnávací příspěvky vybrané k vyrovnání rozdílů v zatížení,

6. doplňková dávka k dani z příjmu a dani ze společností,

7. dávky v rámci evropských společenství.

(2) Zemím náleží výnos těchto daní:

1. daň z majetku,

2. dědičná daň,

3. daň z motorových vozidel,

4. daň z činností, pokud nenáleží podle odstavce 1 Spolku nebo podle odstavce 3 Spolku a zemím společně,

5. daň z piva,

6. odvody z heren.

(3) Výnos daně z příjmu, daně ze společností a daně z obratu náleží Spolku a zemím společně (společné daně), pokud není výnos z daně z příjmu příklán obcím podle odstavce 5. Na výnosu daně z příjmu a daně ze společností se Spolek a země podílejí každý polovinou. Podíl Spolku a zemí na dani z obratu jsou stanoveny spolkovým zákonem, který vyžaduje souhlas Spolkové rady. Při stanovení je třeba vycházet z následujících zásad:

1. V rámci běžných příjmů má Spolek a země stejný nárok na krytí svých nutných výdajů. Přitom se zjišťuje rozsah výdajů se zřetelem k víceletému finančnímu plánování.

2. Potřeby krytí Spolku a zemí mají být vzájemně sladěny tak, aby bylo dosaženo snadného vyrovnání, zabráněno přetížení daňových poplatníků a aby byla zachována jednotna životních podmínek na území Spolku.

Při stanovení podílu Spolku a zemí na dani z obratu se dodatečně zohlední snížení příjmů z daní, které zemím vznikne u daně z příjmu uplatněním zřetele na děti. Bližší upravuje spolkový zákon podle věty 3.

(4) Podíl Spolku a zemí na dani z obratu se musí nově stanovit, jestliže se poměr mezi příjmy a výdaji Spolku a zemí vyvíjí podstatně jinak; ke sníženým daňovým příjmům, které se dodatečně zohlední při určení podílů daně z obratu dle odst. 3 věta 5., se nepřihlízí. Jestliže spolkový zákon uloží zemím další výdaje nebo odejme příjmy, může být další zatížení spolkovým zákonem, který vyžaduje souhlas Spolkové rady, vyrovnáno také příspěvkem z finančních prostředků Spolkem, jestliže je omezeno na krátké časové období. V zájmu musí být stanoveny zásady pro vyměření těchto finančních přídelů a jejich rozdělení zemím.

(5) Obce obdrží podíl z výnosu daně z příjmu, který musí země převést na své obce na základě daní z příjmu zaplacených jejich obyvateli. Bližší určí spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady. Může stanovit, že obce stanoví sazebník pro podíl obce.

(5a) Obce obdrží podíl na výřezku daně z obratu. Tento podíl převedou země na své obce podle klíče, který bere zřetel na místní a hospodářské podmínky. Bližší upraví spolkový zákon, vyžadující souhlas Spolkové rady.

(6) Výřezek pozemkové daně a živnostenské daně náleží obcím, výřezek místních sportovních daní a daní ke krytí nákladů náleží obcím, nebo, dle směrnic zemského zákonodárství, svazům obcí. Obcím se přiznává právo stanovit sazebník daně z pozemků a daně živnostenské. Nejsou-li v zemi obce, náleží výřezek pozemkové a živnostenské daně, jakož i místních sportovních daní a daní ke krytí nákladů zemi. Spolek a země se mohou přitázkou podílet

na výnosu živnostenské daně. Bližší o přitázce určí spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady. Podle směrnic zemského zákonodárství mohou se stát pozemková a živnostenská daň a podíl obcí na výnosu daně z příjmu vyměňovacím základem pro přitázku.

(7) Z podílu zemí na celkovém výnosu společných daní plyne obcím a svazům obcí úhrnem procento, které určí zemské zákonodárství. V ostatním určí zemské zákonodárství, zda a nakolik plyne výnos zemských daní obcím (svazům obcí).

(8) Jsou-li z podílu Spolku v jednotlivých zemích nebo obcích (svazech obcí) zřízena zvláštní zařízení, která těmto zemím nebo obcím (svazům obcí) působí bezprostřední zvýšení výdajů nebo snížení příjmů (mimořádné zatížení), poskytne Spolek potřebné vyrovnání, jestliže a pokud nelze předpokládat, že země nebo obce (svazy obcí) ponесou zvláštní náklady samy. Na odškodnění třetích osob a finanční výhody, které působením těchto zařízení těmto zemím nebo obcím (svazům obcí) vzniknou, bude při vyrovnání brán zřetel.

(9) Za příjmy a výdaje zemí ve smyslu tohoto článku platí také příjmy a výdaje obcí (svazů obcí).

Čl. 106a.

Počínaje 1. lednem 1996 přislouží zemím z daňových příjmů Spolku částka, určená pro místní přepravu osob veřejnými prostředky. Bližší upraví spolkový zákon, vyžadující souhlas Spolkové rady. Obnos podle věty 1 se při vyměňování finanční schopnosti podle článku 107 odst. 2 nebere zřetel.

Čl. 107.

(1) Výřezek zemských daní a podíl zemí na výřezku daně z příjmu a daně ze společností náleží jednotlivým zemím v té míře, v jaké byly vybrány finančními úřady v jejich obvodě (místní výřezek). Spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady, stanoví bližší úpravu pro daň ze společností a ze mzdy i pro způsob a rozsah rozdělení místního výřezku. Zákon může stanovit také úpravu vymezení a rozdělení místního výřezku jiných daní. Podíl zemí na výřezku daně z obratu náleží jednotlivým zemím úměrně počtu jejich obyvatel; pro podíl, nejvýše však jednu čtvrtinu tohoto podílu země, může spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady, stanovit doplňkové podíly pro země, jejichž příjmy ze zemských daní a z daně z příjmu a daně ze společností na hlavu jsou pod průměrem zemí.

(2) Zákon zajistí, aby byla přiměřeně vyrovnána finanční síla zemí; přitom bude vzat zřetel na finanční sílu a finanční potřeby obcí (svazů obcí). Předpo-

klady pro nároky na vyrovnání ze strany zemí, jež mají nárok na vyrovnání a pro vyrovnávací závazky na straně zemí, jež jsou zavázány k vyrovnání, jakož i měřítka pro výši vyrovnávacích plateb musí být stanoveny zákonem. Zákon může také stanovit, že Spolek poskytne ze svých prostředků kapitálově slabým zemím příspěvky k doplňkovému krytí jejich obecných finančních potřeb (doplňkové příspěvky).

Čl. 108.

(1) Cla, finanční monopoly, spolkovým zákonem upravené spotřební daně, dovozní obrátovou daň a dávky v rámci evropských společenství spravují spolkové finanční úřady. Výstavbu těchto úřadů upraví spolkový zákon. Jejich vedoucí jsou jmenováni v dohodě se zemskými vládami.

(2) Ostatní daně jsou ve správě zemských finančních úřadů. Výstavba těchto úřadů a jednotné vzdělání úředníků může být upraveno spolkovým zákonem se souhlasem Spolkové rady. Vedoucí těchto úřadů jsou jmenováni v dohodě se Spolkovou vládou.

(3) Jestliže zemské finanční úřady spravují daně, které zcela nebo zčásti plynou Spolku, jsou činné z pověření Spolku. Článek 85 odst. 3 a 4 platí tak, že na místo Spolkové vlády nastupuje spolkový ministr financí.

(4) Spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady, může stanovit, při správě daní součinnost spolkových a zemských finančních úřadů a daně, které spadají pod odstavce 1, světit správě zemskými finančními úřady a u ostatních daní správě spolkovými finančními úřady, jestliže a pokud se tím podstatnělepší nebo usnadní provádění daňových zákonů. U daní plynoucích pouze obcím (svazům obcí) mohou země správu příslušející zemským finančním úřadům přenést zcela nebo zčásti na obce (svazy obcí).

(5) Řízení, kterého mají používat spolkové finanční úřady, upraví spolkový zákon. Řízení, používané zemskými finančními úřady a v případech odstavce 4 věta 2. používané v obcích (svazech obcí), může být upraveno spolkovým zákonem se souhlasem Spolkové rady.

(6) Finanční soudnictví se upraví jednotně spolkovým zákonem.

(7) Spolková vláda může vydat obecné správní předpisy a to se souhlasem Spolkové rady, pokud správa přísluší zemským finančním úřadům nebo obcím (svazům obcí).

Čl. 109.

(1) Spolek a země jsou ve svém rozpočtovém hospodařství samostatné a navzájem nezávislé.

(2) Spolek a země berou při svém rozpočtovém hospodaření zřetel na požadavky celkové hospodářské rovnováhy.

(3) Spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady, může stanovit společné zásady pro Spolek i země platící pro rozpočtové právo, pro rozpočtové hospodařství, odpovídající konjunkturu a pro víceleté finanční plánování.

(4) Na obranu proti porušování celkové hospodářské rovnováhy může spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady vydat předpisy o:

1. nejvyšších částkách, podmínkách a časovém sledu úvěrů, přijímaných územními korporacemi nebo účelovými svazy a
2. závazku Spolku a zemí udělovat u Německé spolkové banky bezúročné jmění (konjunkturní rezervní vyrovnávací fondy).

Zmocnění k vydání právních předpisů může být uděleno jen Spolkové vládě. Právní nařízení vyžadují souhlas Spolkové rady. Musí být zrušena, pokud to požaduje Spolkový sněm; bližší stanoví spolkový zákon.

Čl. 110.

(1) Všechny příjmy a výdaje Spolku musí být zařazeny do rozpočtu; u spolkových podniků a zvláštního jmění stačí uvést pouze příspěvky nebo odvody. Příjmy a výdaje v rozpočtu se vyrovnávají.

(2) Rozpočtový plán je stanoven pro jedno nebo více účelních let, odděleně podle let, před počátkem prvního účelního roku rozpočtovým zákonem. Pro částí rozpočtového plánu lze počítat s tím, že platí pro rozdílná časová období, oddělená podle účelních let.

(3) Návrh zákona podle odstavce 2 věta 1, jakož i návrhy na změnu rozpočtového zákona a rozpočtového plánu se předkládají Spolkovému sněmu zároveň s předáním Spolkové radě; Spolková rada je oprávněna do šesti týdnů, u návrhů na změnu do tří týdnů, zaujmout stanovisko.

(4) Do rozpočtového zákona smějí být pojaty pouze předpisy, které se vztahují na příjmy a výdaje Spolku a na období, na které se naší rozpočtový zákon. Rozpočtový zákon může stanovit, že předpisy nabývají platnosti teprve vyhlášením příštího rozpočtového zákona nebo, že při zmocnění podle článku 115 pozbývají platnosti v pozdějším okamžiku.

Čl. 111.

(1) Není-li až do konce rozpočtového roku zákonem schválen rozpočet pro příští rok, je Spolková vláda až do jeho účinnosti zmocněna ke všem výdajům, jež jsou nutné:

- a) k provozu zařízení opírajících se o zákon, a k provedení opatření přijatých zákonem způsobem,
 - b) k plnění právně podložených závazků Spolku,
 - c) k pokračování ve stavbách, úpravách a jiném podnikání nebo k zajištění další pomoci pro tyto účely, pokud byly také rozpočtovým zákonem předchozího roku příslušné obnosy povoleny.
- (2) Pokud příjmy z daní, dávek a jiných zdrojů, opírající se o zvláštní zákon, nebo rezerva podnikových prostředků nekryjí výdaje podle odstavce 1, může Spolková vláda uvolnit prostředky nezbytné pro udržení chodu hospodářství až do výše jedné čtvrtiny konečné částky předchozího rozpočtu, a to pomocí úvěrů.

Čl. 112.

Výdaje nad plán nebo mimo plán vyžadují souhlas spolkového ministra financí. Může být udělen jen v případě nepředvídané a neodkladné potřeby. Blíží může stanovit spolkový zákon.

Čl. 113.

(1) Zákony, které zvyšují rozpočtové výdaje, navržené Spolkovou vládou a které obsahují nové výdaje nebo je v budoucnosti přinejmenší, vyžadují souhlas Spolkové vlády. Totéž platí pro zákony, které obsahují nebo v budoucnosti přinejmenší snížení příjmů. Spolková vláda může požadovat, aby Spolkový sněm rozhodování o takových zákonech přerušil. V tomto případě předá Spolková vláda do šesti neděl Spolkovému sněmu své stanovisko.

(2) Spolková vláda může do čtyř týdnů potom, co se Spolkový sněm usnesl na zákoně, požadovat, aby Spolkový sněm přijal nové usnesení.

(3) Jestliže byl zákon přijat podle čl. 78, může vláda odmítnout svůj souhlas jen do šesti týdnů a jen tehdy, když předtím zahájila řízení podle odstavce 1 věta 3 a 4 nebo podle odstavce 2. Po uplynutí této lhůty platí, že souhlas byl udělen.

Čl. 114.

(1) Spolkový ministr financí skládá Spolkovému sněmu a Spolkové radě účty o všech příjmech a výdajích, jakož i o majetku a dluzích během nejbližšího účetního roku pro odlehčení Spolkové vlády.

(2) Spolkový účetní dvůr, jehož členové mají soudcovskou nezávislost, přezkoumává účet, jakož i hospodárnost a řádné vedení rozpočtu a hospodářství. Kromě Spolkové vlády podává každoročně zprávu přímo Spolkovému sněmu.

a Spolkové radě. V ostraních věcech oprávnění Spolkového účetního dvora upravuje spolkový zákon.

Čl. 115.

(1) Přijetí úvěrů, jakož i převzetí záruk, garancí nebo jiného ručení, jež mohou vést v příštích účetních letech k výdajům, vyžaduje podle určené nebo utčené výše zmocnění spolkovým zákonem. Příjmy z úvěrů nesmějí překračovat součet rozpočtem nárokováných výdajů na investice; výjimky jsou přípustné pouze k odvrácení poruchy celkové hospodářské rovnováhy. Blíží upraví spolkový zákon.

(2) Pro zvláštní jmění Spolku může spolkový zákon povolit výjimky z odstavce 1.

Xa. STAV OBRANY

Čl. 115a.

(1) Na zjištění, že území Spolku bylo napadeno ozbrojenou mocí nebo, že taková situace bezprostředně hrozí (stav obrany), se usnáší Spolkový sněm se souhlasem Spolkové rady. Zjištění následuje na návrh Spolkové vlády a potřebuje dvouúčetinovou většinu odevzdaných hlasů, nejmeně však většinu členů Spolkového sněmu.

(2) Jestliže situace neodbytně vyžaduje okamžité jednání a jestliže včasnému zasedání Spolkového sněmu brání nepřekonatelné překážky nebo není-li usnícen schopný, usnáší se na zjištění Společný výbor dvouúčetinovou většinou odevzdaných hlasů, alespoň většinou svých členů.

(3) Zjištění vyhláší spolkový prezident podle článku 82 ve Spolkové sbírce zákonů. Není-li to včas možné, děje se vyhlášení jiným způsobem; dodatečně se tak učiní ve Spolkové sbírce zákonů, jakmile to okolnosti dovolí.

(4) Jestliže je území Spolku napadeno ozbrojenou mocí a nejsou-li příslušné spolkové orgány s to okamžitě se usnest na zjištění podle odstavce 1 věta 1, platí toto zjištění za usnesené a vyhlášené v okamžiku, kdy započalo napadení. Spolkový prezident oznámí tento okamžik, jakmile to okolnosti dovolí.

(5) Jestliže je vyhlášeno zjištění stavu obrany a území Spolku je napadeno ozbrojenou mocí, může spolkový prezident vydávat se souhlasem Spolkové rady mezinárodněprávní prohlášení o existenci stavu obrany. Za předpokladu odstavce 2 nastupuje na místo Spolkového sněmu Společný výbor.

Čl. 115b.

Vyhlášením stavu obrany přechází rozkazovací a velitelská pravomoc na spolkového kancléře.

Čl. 115c.

(1) Za stavu obrany má Spolek právo konkurujícího zákonodárství také v oblastech, které náležejí do zákonodárné pravomoci zemí. Tyto zákony vyžadují souhlasu Spolkové rady.

(2) Pokud to poměry za stavu obrany vyžadují, může spolkový zákon pro stav obrany:

1. u vyvlastnění předběžně upravit odškodné odchylněji se od článku 14 odst. 3 věta 2,
2. při zbavení svobody stanovit lhůtu odchylněji se od článku 104 odst. 2 věta 3 a odst. 3 věta 1, nejvýše však lhůtu čtyř dnů pro případ, že ve lhůtě platné pro normální dobu nemohl být soudce činný.

(3) Pokud je to žádoucí k odvrácení přitomného nebo bezprostředně hrozícího útoku, může pro stav obrany spolkový zákon se souhlasem Spolkové rady upravit správu a finance zemí odchylně od oddílů VIII, IX a X, přičemž má být zachována životaschopnost zemí, obcí a svazů obcí, zejména také ve finančním ohledu.

(4) Spolkové zákony podle odstavců 1 a 2 čs. 1 mohou být pro přípravu provádění použity již před počátkem stavu obrany.

Čl. 115d.

(1) Pro zákonodárství Spolku platí za stavu obrany odchylně od článku 76 odst. 2, článku 77 odst. 1 věta 2 a odst. 2 až 4, článku 78 a článku 82 odst. 1 úprava odstavců 2 a 3.

(2) Návrhy zákonů Spolkové vlády, které označí jako naléhavé, mají být současně s předložením Spolkovému sněmu předány Spolkové radě. Spolkový sněm a Spolková rada se o těchto návrzích neprodleně společně poradí. Pokud je pro některý zákon třeba souhlasu Spolkové rady, je k uskutečnění zákona zapotřebí souhlasu většiny jejích členů. Blíží upravuje jednací řád, na němž se usnáší Spolkový sněm a který vyžaduje souhlasu Spolkové rady.

(3) Pro vyhlášení zákonů platí přiměřeně článek 115a odst. 3 věta 2.

Čl. 115e.

(1) Jestliže Společný výbor za stavu obrany dvouúředinovou většinou odvolá zvaných hlasů, nejmeně však většinou svých členů, zjistí, že věc sněmu zveřejnění Spolkového sněmu brání nepřekonatelné překážky nebo že není umísť

skupiny, má Společný výbor postavení Spolkového sněmu a Spolkové rady a zastává sloučené jejich práva.

(2) Zákon Společného výboru nesmí ani změnit ani zcela nebo zčásti zbavit platnosti nebo účinnosti Základní zákon. K vydání zákonů podle článku 23 odst. 1, věta 2, článku 24 odst. 1 a článku 29 není Společný výbor oprávněn.

Čl. 115f.

(1) Spolková vláda může za stavu obrany, pokud to poměry vyžadují:

1. nasadit na celém území Spolku spolkovou službu ochrany hranic,
2. kromě spolkové správy dávat příkazy také spolkovým vládním a považují-li to za naléhavé, zemským úřadům a toto oprávnění přenést na členy zemských vlád, které určí.

(2) Spolkový sněm, Spolková rada a Společný výbor musí být bez odkladu informováni o opatřeních, učiněných podle odstavce 1.

Čl. 115g.

Ústavní postavení a plnění ústavních úkolů Spolkového ústavního soudu a jeho soudců nesmí být dotčeno. Zákon o Spolkovém ústavním soudu smí být zákonem Společného výboru změněn jen pokud, jestliže je to také podle názoru Spolkového ústavního soudu třeba k zachování funkční schopnosti soudu. Až do vydání takového zákona může Spolkový ústavní soud činit opatření, potřebná k zachování funkční schopnosti soudu. Na rozhodnutí podle věty 2 a 3 se usnáší Spolkový ústavní soud většinou přítomných soudců.

Čl. 115h.

(1) Volební období Spolkového sněmu nebo lidových reprezentací zemí, která uplynula za stavu obrany, končí šest měsíců po skončení stavu obrany. Funkční období spolkového prezidenta, jež uplynulo za stavu obrany, jakož i převzetí jeho oprávnění předsedou Spolkové rady při předčasném uprázdění jeho úřadu, končí devět měsíců po skončení stavu obrany. Funkční období člena Spolkového ústavního soudu prošle za stavu obrany končí šest měsíců po skončení stavu obrany.

(2) Jestliže je třeba, aby Společný výbor zvolil nového spolkového kancléře, volí nového spolkového kancléře většinou svých členů; spolkový prezident podává návrh Společnému výboru. Společný výbor může vyslovit nedůvěru spolkovému kancléři jen tím, že dvouúředinovou většinou svých členů zvolí jeho nástupce.

(3) Po dobu stavu obrany je rozpuštění Spolkového sněmu vyloučeno.

Čl. 115i.

(1) Nejsou-li příslušné spolkové orgány s to učinit opatření nutná k odvrácení nebezpečí a vyzádáje-li situace neodkladné okamžité samostatné jednání v jednotlivých částech spolkového území, jsou zemské vlády nebo jimi určené úřady nebo zmocněnci oprávněni činit v oboru své působnosti opatření ve smyslu článku 115f odst. 1.

(2) Opatření podle odstavce 1 může Spolková vláda, a ve vztahu k zemským úřadům a podřízeným spolkovým úřadům mohou také předsedové vlády zemí kdykoli zrušit.

Čl. 115k.

(1) Po dobu své účinnosti staví zákony podle článků 115c, 115e a 115g jakož i právní nařízení, ke kterým dochází na základě takových zákonů, jim odporující právo mimo účinek. To neplatí o dřívějším právu, které bylo vyhlášeno na základě článků 115c, 115e a 115g.

(2) Zákony, na kterých se usnesl Společný výbor a právní nařízení, která vznikla na základě takových zákonů, pozbývají platnosti nejpozději šest měsíců po skončení stavu obrany.

(3) Zákony, které obsahují úpravu odchylnou od článků 91a, 91b, 104a, 106 a 107, platí nejdéle do konce druhého účetního roku, následujícího po skončení stavu obrany. Mohou být změněny po skončení stavu obrany spolkovým zákonem se souhlasem Spolkové rady, aby se přešlo k úpravě podle oddílů VIIIa a X.

Čl. 115l.

(1) Spolkový sněm může kdykoli se souhlasem Spolkové rady zrušit zákony Společného výboru. Spolková rada může žádat, aby Spolkový sněm o tom rozhodl. Jiná opatření, učiněná Společným výborem nebo Spolkovou vládou k odvrácení nebezpečí, se zruší, jestliže se na tom usnese Spolkový sněm a Spolková rada.

(2) Spolkový sněm může se souhlasem Spolkové rady kdykoli prohlásit usnesením, které vyhláší prezident, stav obrany za skončený. Spolková rada může žádat, aby se Spolkový sněm o tom usnesl. Stav obrany má být bez odkladu prohlášen za skončený, nejsou-li dány předpoklady pro jeho zjištění.

(3) O uzavření míru se rozhoduje spolkovým zákonem.

XI. USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

Čl. 116.

(1) Němec ve smyslu tohoto Základního zákona je s výhradou další zákonodě upraven ten, kdo má německou státní příslušnost nebo jako uprchlík nebo vyhnanec německé národnosti nebo manžel nebo potomek téhož byl přijat na území Německé říše podle stavu z 31. prosince 1937.

(2) Dřívější německí státní příslušníci, jimž byla mezi 30. lednem 1933 a 8. květnem 1945 odňata státní příslušnost z politických, rasových nebo náboženských důvodů a jejich potomci musí být na žádost znova přijati do státního občanství. Platí za nezabavené státního občanství, pokud se po 8. květnu 1945 usadili v Německu a neprojeví tomu odporující vůli.

Čl. 117.

(1) Právo odporující článku 3 odstavce 2 zůstává v platnosti až do přípůsobi tomuto ustanovení Základního zákona, avšak ne déle než do 31. března 1953.

(2) Zákony, které omezují svobodu pobytu s ohledem na současnou bytost nouzi, zůstávají v platnosti až do zrušení spolkovým zákonem.

Čl. 118.

(1) Nové rozdělení v oblasti zahrnující země Bádensko, Wirttembersko-Bádensko a Wirttembersko-Hohenzollernsko, lze provést odchylně od ustanovení článku 29 dohodou mezi zúčastněnými zeměmi. Jestliže k dohodě nedojde, bude nové rozdělení upraveno spolkovým zákonem, který musí předepsat lidové hlasování.

Čl. 118a.

Nové rozdělení území, zahrnujícího země Berlín a Braniborsko, může být upraveno odchylně od předpisů článku 29 dohodou obou zemí za součinnosti voličů.

Čl. 119.

V záležitostech uprchlíků a vyhnanců, zejména jejich rozdělení do zemí může až do spolkové zákonné úpravy vydávat Spolková vláda se souhlasem Spolkové rady nařízení s mocí zákona. Pro zvláštní případy může být přitom Spolková vláda zmocněna k udělení jednotlivých pokynů. Kromě nebezpečí z prodlení mají být tyto pokyny adresovány nejvyšším zemským úřadům

Čl. 120.

(1) Spolek nese okupační náklady a jiné vnitřní a vnější závazky plynoucí

z následků války podle bližší úpravy spolkových zákonů. Pokud byly tyto poválečné závazky upraveny do 1. října 1969 spolkovými zákony, nesou náklady Spolek a země v poměru stanoveném tímto spolkovými zákony. Pokud náklady na válečné závazky, které nejsou upraveny spolkovými zákony ani nebudou upraveny do 1. října 1965, nesly země, obce (svazy obcí) nebo jiní nositelé, plníci úkolů zemí nebo obcí, není Spolek ani po tomto období povinen převzít náklady tohoto druhu. Spolek nese příspěvky k závazkům sociálního pojištění včetně pojištění proti nezaměstnanosti a podpory v nezaměstnanosti. Tímto odstavcem upravené rozdělení závazků z následků války na Spolek a země ponechává zákonnou úpravu nároků na odškodnění za válečné škody nedotčenou.

Čl. 120a.

- (1) Zákony, které slouží k provedení náhrad škod, mohou se souhlasem Spolkové rady určit, že v oblasti nákladů na vyrovnání budou provedeny dílem Spolkem a dílem zeměmi na návrh Spolku a že oprávnění příslušející na základě článku 85 Spolkové vlády a příslušným nejvyšším spolkovým úřadům jsou zcela nebo zčásti přenesena na Spolkový vyrovnávací úřad. Spolkový vyrovnávací úřad nepočítá při výkonu svého oprávnění souhlas Spolkové rady; jeho pokyny mají být, nehlédě na případy naléhavosti, adresovány nejvyšším zemským úřadům (Zemským vyrovnávacím úřadům).
- (2) Článek 87 odst. 3 věta 2. zůstává nedotčen.

Čl. 121.

Většina členů Spolkového sněmu a Spolkového shromáždění ve smyslu tohoto Základního zákona je většina jejich zákonného počtu členů.

Čl. 122.

- (1) Jakmile se Spolkový sněm sejde, usnáší se na zákonech výhradně tímto Základním zákonem uznané zákonodárné orgány.
- (2) Zákonodárné a při zákonodárství spolupůsobící poradní útvary, jejichž příslušnost podle odstavce 1 skončí, jsou tímto okamžikem rozpuštěny.

Čl. 123.

- (1) Právo z doby než se sejde Spolkový sněm nadále platí, pokud neodporuje Základnímu zákonu.
- (2) Německou říši uzavřené státní smlouvy, které se vztahují na předměty, pro které je podle tohoto Základního zákona příslušné zemské zákonodárství, pokud platí podle všeobecných právních zásad, zůstávají s výhradou všech

práv a námitek zúčastněných v platnosti, dokud neuzavřou podle tohoto Základního zákona příslušná místa nové státní smlouvy nebo nedojde-li jinak k jejich ukončení na základě ustanovení v nich obsažených.

Čl. 124.

Právo, které se týká předmětů výlučného zákonodárství Spolku, se stává v mezích okruhu své platnosti spolkovým právem.

Čl. 125.

Právo, které se týká předmětů konkurujícího zákonodárství Spolku, se stává v mezích okruhu své platnosti spolkovým právem:

1. pokud jednotlivě platí uvnitř jednoho nebo více okupačních pásem,
2. pokud se jedná o právo, kterým bylo po 8. květnu 1945 změněno dřívější říšíské právo.

Čl. 125a.

- (1) Právo, vydané jako spolkové právo, avšak v důsledku změny článku 74 odst. 1. nebo článku 75 odst. 1 by nemohlo být vydáno jako spolkové právo, platí dále jako spolkové právo.

(2) Právo, které bylo vydáno na základě článku 72 odst. 2 ve znění, platícím až do 15. listopadu 1994, platí jako spolkové právo dále. Spolkový zákon může stanovit, že je lze nahradit zemským právem. Totéž platí pro spolkové právo, vydané před tímto dnem a které by podle článku 75 odst. 2 již nemohlo být vydáno.

Čl. 126.

Rozpory v názoru na trvání platnosti práva jako spolkového práva řeší Spolkový ústavní soud.

Čl. 127.

Spolková vláda může do jednoho roku po vyhlášení tohoto Základního zákona v zemích Bádensko, Velký Berlín, Porýní-Falcko a Württembersko-Hohenzollernsko se souhlasem vlády zúčastněných zemí uvést v platnost právo správy spojené hospodářské oblasti, pokud podle článků 124 nebo 125 dále platí jako spolkové právo.

Čl. 128.

Pokud dále pláné právo stanoví ve smyslu článku 84 odstavce 5 práva dávat pokyny, trvají až do jiné zákonné úpravy.

Čl. 129.

- (1) Pokud právní předpisy, které dále platí jako spolkové právo, obsahují zmocnění k vydání nařízení nebo obecných správních předpisů, jakož i správních aktů, přechází na místa nyní věcně příslušná. V pochybnosti rozhoduje Spolková vláda po slyšení Spolkové rady; rozhodnutí se zveřejní.
- (2) Pokud právní předpisy, které dále platí jako zemské právo, obsahují takové zmocnění, bude vykonáváno místy příslušnými podle zemského práva.
- (3) Pokud právní předpisy ve smyslu odstavců 1 a 2 zmocňují ke své změně nebo doplnění nebo vydání právních předpisů namísto zákona, tato zmocnění zanikají.
- (4) Předpisy odstavců 1 a 2 platí přiměřeně, pokud právní předpisy odkazují na již neplatné předpisy nebo již neexistující nařízení.

Čl. 130.

- (1) Správní orgány a jiná zařízení, sloužící veřejné správě nebo soudnictví, která nespočívají na zemském právu nebo státních smlouvách mezi zeměmi, jakož i Spolek podniků jihu západních německých železnic a Správní rada pro pošty a spoje pro francouzskou okupaci a oblast podléhají Spolkové vládě. Ta řídí se souhlasem Spolkové rady převezení, likvidaci nebo odhavení.
- (2) Nejvyšším disciplinárním představeným příslušníků těchto správ a zařízení je příslušný spolkový ministr.
- (3) Společnosti a ústavy veřejného práva, které nejsou bezprostředně zemské a nespočívají na státních smlouvách mezi zeměmi, podléhají dohledu příslušného nejvyššího spolkového úřadu.

Čl. 131.

Právní poměry osob, včetně uprchlíků a vyhnanců, které byly 8. května 1945 ve veřejné službě a z jiných důvodů, než z důvodů úřednického práva nebo tarifně právních vystoupily a dosud nebyly nebo nebyly ve svém dřívějším postavení přiměřeně použity, budou upraveny spolkovým zákonem. To samé platí přiměřeně o osobách, včetně uprchlíků a vyhnanců, které byly 8. května 1945 oprávněny k zabezpečení a z jiných než úřednicko – nebo tarifně – právních důvodů nedostávají již žádné nebo žádné odpovídající zabezpečení. Než vstoupí v platnost spolkový zákon, nemohou být s výhradou jiné úpravy zemským právem uplatňovány právní nároky.

Čl. 132.

(1) Úředníci a soudci, kteří v okamžiku vstupu tohoto Základního zákona v platnost byli ustanoveni na doživotí, mohou být během šesti měsíců po pře-

ni schválení Spolkového sněmu dání na odpočinek nebo na dočasnou dovolenou nebo na úřad s nižším služným, jestliže jim chybí osobní nebo odborná způsobilost pro jejich úřad. U zaměstnanců, kteří jsou ve služebním poměru, který nelze zakončit výpovědí, se tohoto předpisu použije přiměřeně. U zaměstnanců, jejichž služební poměr lze vypovědět, mohou být ve stejné lhůtě zrušeny výpovědní lhůty přesahující úpravu podle tarifu.

(2) Toto ustanovení nelze použít u příslušníků veřejné služby, kteří nebyli dotčení předpisy o „osvobození od národního socialismu a militarismu“ nebo kteří jsou uznáni za pronásledované národním socialismem, pokud není důležitý důvod v jejich osobě.

(3) Postiženým je ponecháno na vůli použít cesty práva podle článku 19 odstavce 4.

(4) Blíží stranou nařízení Spolkové vlády, které vyžaduje souhlas Spolkové rady.

Čl. 133.

Spolek vstupuje do práv a povinností Správy spojené hospodářské oblasti.

Čl. 134.

- (1) Majetek Říše se zásadně stává majetkem Spolku.
- (2) Pokud podle původního určení byl převážně určen pro správní účely, které podle tohoto Základního zákona nejsou správními úkoly Spolku, nechť je bezplatně převeden na nyní příslušné nositele úkolů a pokud slouží podle svého současného, nikoli pouze přechodného použití správním úkolům, které podle tohoto Základního zákona mají být nadále plněny zeměmi, které Spolek může převést na země také jiný majetek.
- (3) Majetek, který daly země a obce (svazy obcí) bezplatně k dispozici Říši, stane se opět majetkem země a obcí (svazů obcí), pokud jej Spolek nepotřebuje pro vlastní správní úkoly.
- (4) Blíží upravuje spolkový zákon, který vyžaduje souhlas Spolkové rady.

Čl. 135.

(1) Jestliže se po 8. květnu 1945 v době do platnosti tohoto Základního zákona změnila zemská příslušnost některé oblasti, náleží v této oblasti majetek země, které oblast patřila, zemi, které patří nyní.

(2) Majetek země, které již neexistují a jiných nadále neexistujících korporací a ústavů veřejného práva, pokud podle svého původního určení byl určen převážně pro správní úkoly nebo podle svého současného, nikoli pouze pře-

chodného použití slouží převážně pro správní účely, přechází na zemi nebo korporaci nebo ústav veřejného práva, který nyní plní tyto účely.

(3) Pozemkový majetek nadále neexistujících zemí přechází včetně příslušenství, pokud již nepatří k majetku ve smyslu odstavce 1, na zemi, na jejímž území leží.

(4) Pokud to vyžadují převažující zájmy Spolku nebo zvláštní zájem oblasti, může spolkový zákon stanovit úpravu odchylnou od odstavců 1 až 3.

(5) Ve zbývajícím je právní nástupnictví a vyrovnání, pokud k němu nedošlo do 1. ledna 1952 dohodou mezi zúčastněnými zeměmi nebo korporacemi nebo ústavy veřejného práva, upraveno spolkovým zákonem, který vyžaduje souhlas Spolkové rady.

(6) Podíly bývalé země Prusko na podnicích soukromého práva přecházejí na Spolek. Blíží upravuje spolkový zákon, který může stanovit také odchýlnou úpravu.

(7) Pokud majetkem, který by podle odstavců 1 – 3 připadl zemi nebo korporaci nebo ústavu veřejného práva, disponoval ten, kdo byl tomu oprávněným zemským zákonem, na základě zemského zákona nebo jiným způsobem při vstupu Základního zákona v platnost se posuzuje jako by přechod nastal před dispozicí.

Čl. 135a.

(1) Zákonodárstvím vyhrazeným Spolku články 134 odst. 4 a článkem 135 odst. 5 může být také stanoveno, že se neplní nebo neplní v plné výši

1. závazky Říše, jakož i závazky bývalé země Prusko a jiných nadále neexistujících korporací a ústavů veřejného práva,
2. závazky Spolku a jiných korporací a ústavů veřejného práva, které souvisejí s přechodem majetkových hodnot podle článků 89, 90, 134 a 135 a závazky těchto nositelů práva, které jsou založeny na opatřeních nositelů práva uvedených v čísle 1,
3. závazky zemí a obcí (svazů obcí), jež vznikly z opatření, která učinili tito nositelé práva před 1. srpnem 1945 k účelem provedení nařízení opatření mocností nebo za účelem odstranění stavu nouze, daného válečných mocností nebo za účelem odstranění stavu nouze, daného válečných mocností nebo za účelem odstranění stavu nouze, daného válečných mocností nebo za účelem odstranění stavu nouze, daného válečných mocností

kou v rámci správních úkolů Říši náležejících nebo na Říši přenesených správních úkolů.

(2) Odstavec 1 se použije přiměřeně na závazky Německé demokratické republiky nebo nositelů jejích práv, jakož i na závazky Spolku nebo jiných korporací a zařízení veřejného práva, které souvisejí s přechodem majetkových hodnot Německé demokratické republiky na Spolek, země nebo obec a na

závazky, jež vyplývají z opatření Německé demokratické republiky nebo jejích nositelů práv.

Čl. 136.

(1) Spolková rada se poprvé sejde v den prvé schůze Spolkového sněmu.

(2) Do volby prvního spolkového prezidenta bude vykonávat jeho oprávnění předseda Spolkové rady. Právo rozpustit Spolkový sněm mu nepřísluší.

Čl. 137.

(1) Volitelnost úředníků, zaměstnanců veřejné služby, vojáků z povolání, dočasných vojenských dobrovolníků a soudců ve Spolku, v zemích a v obcích může být zákonem omezena.

(2) Pro volbu prvního Spolkového sněmu, prvního Spolkového shromáždění a prvního spolkového prezidenta Spolkové republiky platí volební zákon, na němž se usnese Parlamentní rada.

(3) Oprávnění, příslušející podle článku 41 odst. 2 Spolkovému ústavnímu soudu, zůstává do jeho zřízení Německý vrchní soud pro Spojenou hospodářskou oblast, jenž rozhoduje podle pravidel svého jednacího řádu.

Čl. 138.

Změny institucí nynějšího notariátu v zemích Bádensko, Bavorsko, Württembersko-Bádensko a Württembersko-Hohenzollernsko, vyžadují souhlas vlády těchto zemí.

Čl. 139.

Právní předpisy, vydané k „osvobození německého lidu od nacionálního socialismu a militarismu“, nejsou dotčeny ustanoveními tohoto Základního zákona.

Čl. 140.

Ustanovení čl. 136, 137, 138, 139 a 141 německé ústavy z 11. srpna 1919 jsou součástí tohoto Základního zákona.

Čl. 141.

Článek 7 odstavce 3 věta 1. není použitelný v zemi, v níž 1. ledna 1949 existovala jiná úprava zemským právem.

Čl. 142.

Bez ohledu na předpis článku 31 zůstávají předpisy zemských ústav také použitelné v platnosti, pokud zaručují základní práva v souladu s články 1–18 tohoto Základního zákona.

Čl. 142a.

zrušen

Čl. 143.

(1) Právo na území uvedené v článku 3 Smlouvy o sjednocení, se může odchýlovat od ustanovení Základního zákona nejdéle do 31. prosince 1992, pokud následkem rozdílných poměrů nelze plně přizpůsobení se zřízení podle Základního zákona ještě dosáhnout. Odchylky nesmějí být v rozporu s článkem 19 odst. 2 a musí být slučitelné se zásadami, uvedenými v článku 79 odst. 3.

(2) Odchylky od oddílů II, VIII, VIIla, IX, X a XI jsou přípustné nejpozději do 31. prosince 1995.

(3) Aniž by byl dotčen odstavec 1 a 2, trvají článek 41 Smlouvy o sjednocení a úpravy za účelem jeho provedení nadále také tam, kde předpokládají, že zásahy do vlastnictví v oblasti, uvedené v článku 3 této smlouvy, nelze zrušit.

Čl. 143a.

(1) Spolek má výlučné zákonodárství ve všech záležitostech, které jsou následkem přeměny spolkových železnic, spravovaných Spolkem, v hospodářské podniku. Článek 87e odst. 5 se použije přiměřeně. Úředníky spolkových železnic lze zákonem, který zachovává jejich právní postavení a odpovědnost zaměstnavatele, převést do služeb spolkové železnice, organizované soukromoprávně.

(2) Zákony podle odstavce 1 provede Spolek.

(3) Plnění úkolů v oblasti příměstské kolejové osobní dopravy dosavadních spolkových železnic zůstává až do 31. prosince 1995 věcí Spolku. To platí též pro související úkoly správy železnic. Blíží stanovní spolkový zákon, který vyžaduje souhlasu Spolkové rady.

Čl. 143b.

(1) Vyčleněný majetek Německé spolkové pošty se podle ustanovení spolkového zákona přemění do podniku na základě soukromého práva. Spolku přísluší výlučné zákonodárství ve všech věcech, které s tím souvisejí.

(2) Výlučná práva Spolku, existující před touto přeměnou, lze spolkovým zákonem na přechodnou dobu poskytnout podnikům POŠTOVNÍ SLUŽBA, a TELEKOM, které vzešly z Německé spolkové pošty. Většinového podílu na kapitálu nástupnického podniku Německé spolkové pošty, POŠTOVNÍ SLUŽBA, se může Spolek vzdát nejdlíže pět let od počátku platnosti zákona. K tomu je třeba spolkového zákona se souhlasem Spolkové rady.

(3) Spolkoví zaměstnanci, pracující u Německé spolkové pošty, budou při

zachování jejich právního postavení a odpovědnosti zaměstnavatele zaměstnání u soukromých podniků. Podniky mají pravomoci zaměstnavatele. Blíží upraví spolkový zákon.

Čl. 144.

(1) Tento Základní zákon vyžaduje přijetí sbory lidové reprezentace ve dvou třetinách německých zemí, v nichž má napříště platit.

(2) Pokud použití tohoto Základního zákona v některé ze zemí uvedených v článku 23 nebo v části některé z těchto zemí podléhá omezením, má země nebo část země právo vyslat podle článku 38 zástupce do Spolkového sněmu a podle článku 50 zástupce do Spolkové rady.

Čl. 145.

(1) Parlamentní rada ve veřejném zasedání se spolupůsobením poslanců Velkého Berlína konstatuje přijetí tohoto Základního zákona, vyhlašuje jej a vyhláší jej.

(2) Tento Základní zákon vstupuje v platnost uplynutím dne vyhlášení.

(3) Bude uveřejněn ve Spolkové sbírce zákonů.

Čl. 146.

Tento Základní zákon, který po dokončení jednoty a svobody Německa platí pro všechny německý lid, ztrácí platnost toho dne, kdy vstoupí v platnost ústava, na které se usnese německý lid ze svobodného rozhodnutí.

SMLOUVA O ZÂVĚREČNĚ ZPRÁVĚ O NĚMECKU

(smlouva „dvou plus čtyř“)
z 12. 9. 1990
(výňatek)

Spolková republika Německo, Německá demokratická republika, Francouzská republika, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku, Svaz sovětských socialistických republik a Spojené státy americké se dohodly takto:

Článek 1

(1) Sjednocené Německo bude zahrnovat území Spolkové republiky Německo, Německé demokratické republiky a celého Berlína. Jeho vnějšími hranicemi budou hranice Německé demokratické republiky a Spolkové republiky Německo a stranou se dnem, kdy vstoupí v platnost tato smlouva, hranicemi definitivními. Potvrzení konečné povahy hranic sjednoceného Německa je podstatnou částí mírového uspořádání v Evropě.

(2) Sjednocené Německo a Polská republika potvrzují hranice, které mezi nimi existují smlouvou s mezinárodněprávní závazností.

(3) Sjednocené Německo nemá žádné územní nároky vůči jiným státům a nevznese takové nároky ani v budoucnu.

(4) Vlády Spolkové republiky Německo a Německé demokratické republiky zajišťují, aby ústava sjednoceného Německa neobsahovala žádná ustanovení, jež jsou neslučitelná s těmito principy. Toto platí rovněž pro ustanovení, uvedená v Preambuli a v článcích 23 odstavec 2 a 146 Základního zákona pro Spolkovou republiku Německo.

(5) Vlády Francouzské republiky, Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, Svazu sovětských socialistických republik a Spojených států amerických přijímají odpovídající závazky a prohlášení Spolkové republiky Německo a Německé demokratické republiky v příslušné formě a prohlásí, že jejich provedením se potvrdí konečná povaha hranic sjednoceného Německa.

Články Výmarské ústavy, které jsou podle čl. 140 Základního zákona součástí Základního zákona SRN

Čl. 136.

Občanská a státoobčanská práva a povinnosti nejsou ani podmíněna, ani omezena výkonem náboženské svobody.

Využívání občanských a státoobčanských práv, jakož i přístup k veřejným úřadům jsou nezávislé na náboženském vyznání.

Nikdo není povinen sdělovat své náboženské přesvědčení. Úřady mají právo dozorovat se na příslušnost k náboženskému společenství pouze tehdy, jestliže z toho vyplývají práva a povinnosti anebo to vyžaduje zákonem stanovené statistické šetření.

Nikdo nesmí být nucen k církevním úkonům nebo slavnostem nebo k účasti na náboženských obřadech anebo k užití náboženské formy přísahy.

Čl. 137.

Státní církev neexistuje.

Svoboda sdružování do náboženských společeností se zaručuje. Slučování náboženských společeností v rámci říšského území nepodléhá žádným omezením.

Každá náboženská společenost upravuje a spravuje své záležitosti samostatně v mezích obecně platného zákona. Uděluje své úřady bez účasti státu nebo občanské obce.

Náboženské společenosti získávají právní subjektivitu podle obecných předpisů občanského práva.

Náboženské společenosti jsou korporacemi veřejného práva, pokud jimi dlouhodobě bytí. Jiným náboženským společenostem se na jejich žádost poskytnou stejná práva, jestliže svým složením a počtem členů poskytují záruku svého trvání. Spojí-li se více takových veřejněprávních náboženských společeností do jednoho svazku, je také tento svazek veřejněprávní korporací.

Náboženské společenosti, které jsou korporacemi veřejného práva, jsou oprávněny na základě daňových listin občanů a podle zemské právní úpravy vybírat daně.

Náboženským společenostem jsou postaveny na rovné sdrůžení, která si kládou za úkol společně vyznávat světový názor.

Je-li třeba, upraví provádění těchto ustanovení zemské zákonodárství.

Čl. 138.

Povinnosti státu vůči náboženským společenostem, a to ze zákona, smlouvy

anebo na základě zvláštních právních nároků, zruší zemské zákonodárství.
Základy toho stanoví Říše.

Vlastnictví a jiná práva náboženských společností a náboženských spolků, pokud jde o jejich instituce a nadace, jakož i jiný majetek k účelům vzdělávání, vyučovacím a dobročinným se zaručuje.

Čl. 139.

Neděle a státem uznané svátky jsou zákonem chráněny jako dny pracovního klidu a duševního odpočinku.

Čl. 141.

V případě potřeby bohoslužeb a duchovní péče v armádě, nemocnicích, trestních ústavech a v jiných veřejných zařízeních připustí se náboženské společnosti k provádění náboženských úkonů, aniž by se však užilo donucení.

ÚSTAVA KRÁLOVSTVÍ NIZOZEMÍ

ze 17. února 1983 (stav ke 4. 4. 2003)

Kapitola 1. – Základní práva

Čl. 1.

Se všemi, kdo se zdržují v Nizozemí, se ve stejných případech zachází stejně. Nikdo nesmí být diskriminován pro své náboženské, světonázorové nebo politické názory, pro svou rasu, pohlaví nebo z jiného důvodu.

Čl. 2.

- (1) Nizozemské občanství upravuje zákon.
- (2) Přijímání a vyhošťování cizinců upravuje zákon.
- (3) K extradiční smí dojít jen na základě smlouvy. Podrobnosti extradiční stanoví zákon.
- (4) Každý má právo opustit zemi s výjimkou případů stanovených zákonem.

Čl. 3.

Všichni nizozemští občané mají stejný přístup k veřejným úřadům.

Čl. 4.

Všichni nizozemští občané mají stejné právo volit členy všeobecných sborů reprezentantů a právo být voleni za členy těchto sborů, při dodržení omezení a výjimek stanovených zákonem.

Čl. 5.

Každý má právo podávat písemné petice příslušným úřadům.

Čl. 6.

(1) Každý má právo svobodně vyznávat své náboženské nebo světo-
významné názory, a to jednotlivě nebo ve společenství s jinými, při zachování odpovědnosti vyplývající ze zákona.

(2) Výkon tohoto práva mimo budovy a uzavřené prostory smí být upraven zákonem tak, aby bylo chráněno zdraví, v zájmu dopravy, a za účelem odstranění nebo zabránění výtříznosti.

Čl. 7.

(1) Nikdo nepotřebuje předchozí povolení k tomu, aby mohl vyjádřit své